Clementis.vij.quo tempe erat scisma in ecclesia qñ Henric⁹ ipator ꝓuocauit ⁊ ꝓgregauit ꝓciliũ generale nõ vocatis papa nec cardinalib⁹ q̃ erãt discordes. Et qd ibi ordinatũ fuit valuit ⁊ fuatũ fuit in eccl'a non obstãte absentia pape ⁊ cardinaliũ. ¶ Item notatũ est q̃ aliqui in sede apl'ica ⁊ tenẽtes pacẽ iuste suis tp̃ibus reguauerũt sine scismate quor̃ nomia sunt hec Johes.x. Jo. xvij. Siluester.ij. Damasus/ ⁊ Victor.ij. Item notandũ est q̃ Leo papa.iiij.dubitãs ne ei⁹ electio eẽt bona renũciauit papatui.tũ Cardinales videẽtes eius bonitatẽ reelegẽrt ipm. Et idem ꝓtigit Honorio.ij natione bonoñ. ¶ Scismata supradicta fideliter extracta sunt a supradictis chronicis que patent omnibus volentib⁹ eas audire. ¶ Finit.

Incipit tractatus

eiusdẽ Joh. Gerson de vnitate eccl'iastica

A Vnitatis eccl'iastice tractatoribus/vn⁹ ex zelatorib⁹ eiusdẽ pacis viã felicit inuenire. Et si alligatũ corp⁹ vinculis occupationũ/teneat ne pgat ad sacrũ Conciliũ pisis deo auspice celebrãdũ/nihilomin⁹ vbũ dei/sic dic apl's nõ est alligatũ. Propt'ea decreuit spũs pmptus/ ⁊ pacis auidissim⁹. vbũ aliqd dei litterulis insertũ q̃quauersus spargere/q̃ infirma nequt ire caro. Non quidẽ ad determinandus absit hec temeritas.sed ad examinandum. ⁊ dandũ sapientib⁹ occasionẽ/ ⁊ offerendũ in tabnaculo dei cũ hominib⁹/ id quod ex talẽto q̃lis q̃ scientie cõmissum est.

Vnitas q̃ppe eccl'iastica. ad vnum certũ xpi vicariũ/stantib⁹ terminis in q̃b⁹ est ecclesia Anno dñi. Mcccc.xxix. Januarij nõ est retardãda ꝓt' allegationes quasdã ex iurib⁹ positiuis/sumptas ꝓtra celebrationẽ ꝓciliũ generalis/ aut viã cessionis. vt q̃ cõciliũ nõ põt celebrari sine auctoritate pape. Ex spoliatus añ oia debet restitui. Ex recusandi sunt tanq̃ inimici q̃ subtraxerũt se ab obediẽtia. Et allegari põt iustus metus. Ex pape nemo dicere põt. cur ita facis. pſertim si nõ sit expſse errans ꝓtra articulos fidei/ cũ a nemine valeat iudicari/ ⁊ nemini sit subiect⁹/ nec possit effici scismatic⁹. Ex piculosum est pastori deserere gregẽ suũ cedendo. Rursus q̃ quilibet fecit debitũ suũ p eccl'iastica vnione/ nec est in culpa. Denicq̃ q̃ inquirendũ est de iusticia vere ptis/ sine cui⁹ cognitõne/ñ pñt hi qui errauerũt penitere/ ⁊ siqua sunt silia. Ponunt igit aduersus ista ꝓsideratõnes.xij.generales/ quor̃ explicatio spẽalis sufficiet studiosis ista reuellere.

Cõsideratio prima

Vnitas eccie generalis/ sic impedita est p diuisiones filior̃ suor̃/ tanq̃ mẽbror̃ putrescentiũ/ ⁊ ꝓtra deum peccãtiũ/ nã pcta nr̃a iuncta vbũ ꝓphicũ diuiserũt inter nos ⁊ deũ. Sic p vnionẽ opposita/ scz p recõciliationẽ cuislibet ad deuz corrigendo prauos mores. hũiliando se/ ⁊ orando rursus debet hec vnitas impetrari Alioq̃n manẽte cã scismatis/ qualis de sua cessatione poterit spes hr̃i/ nisi tm̃ in pura gr̃a dñi nr̃i Jesu xpi/ q̃ immeritis/ ⁊ ingratis/ ꝓferre solet magna/ nihilomin⁹ coadiutores ei⁹ esse nos optet. nũc p̃cipue/ qñ pacis inimic⁹ seuiet acri⁹/ q̃to redit⁹ pacẽ p pinq̃or appet/ ĩmittet qñ si poterit/ validissimũ ad ꝓtinuationẽ scismatis impedimẽtũ/ diuisiones scilicet int' eos/ q̃ pſecuturi sunt vnionẽ/ ministerio superbie/ cupiditatis/ aut inuidie.

Consideratiõ secũda contra primam allegationem.

B Vnitas eccie eẽntialis sp manet ad xpm sponsũ suũ. Nam caput eccie xps in q̃ sum⁹ omis vnũ pm apl'm. Et si nõ hz vicariũ. dũ. s. mortu⁹ est/ corpaliter vel ciuiliter/ vel qr nõ est pbabiliter expectandũ q̃ vnq̃ sibi vel successorib⁹ suis obediẽtia pstet'a xpianis/ tũc ecl'ia taz diuino/ q̃ naturali iure/ cui nullum obuiat ius positiuũ rite itellectũ/ pt ad pcurãdũ sibi vicariũ vnũ ⁊ certũ/ semet ꝓgregare ad ꝓciliũ generale/ repũtans eã. ⁊ h̃ ñ solũ aucte dñorũ cardinaliũ/ sz et adiutorio ⁊ auxilio cui⁹ cũq̃ ꝓncipis/ vel alteri⁹ xpiani. Nõ enim hz corp⁹ eccie misticũ a xpo pfectissime stabilitũ/ min⁹ ius/ ⁊ robur/ ad pcurãdũ sue vnionis/ q̃ corp⁹ aliõ ciuile/ misticũ/ vel naturale vex. Hecq̃ n. ẽ de imediato ac ĩmutabili iure diuio/ vel naturali/ q̃ eccia se nõ possit ꝓgregare ⁊ vnire ⁊ sine papa. aut sine aliq̃ pticulari statu vel collegio. vbi in casu cadere potest mors/ vel error.

Cõsideratio tertia

Vt contra secundam allegationem.

Vnitas eccie ad vnũ certũ vicariũ xpi/q̃ q̃dammõ accidẽtalis atq; mutabilẽ/ñ dz ipediri mime vel differri ꝓpt cõtẽtõz duoꝝ de papatu/aut fautoꝝ suoꝝ/si q̃rãt sic manere p allegatões iuriũ positiuorũ. ⁊ iustificatões varias. ⁊ ꝯqõnes q̃ sunt spoliati/⁊ q̃ dñt añ oia restitui vel aliũde. Dz videl etpediẽs. q̃ ea q̃ retro fũt obliuiscẽtes. Isti de ꝯcilio. i ãteriora sic̃ apl's loq̃tur/se extẽdãt. vt iuxta narratõz ab Aug cõmẽoratã/pl⁹ q̃rat quõ libabit eccia ab hac scismatꝫ fouea pfũdissima/q̃ q̃lit/⁊ a q̃bꝫ i eã est plapsa.

Consideratio. iiij. cõtra secũdam allegationem.

Vnitas eccie ad vnũ certũ xpi vicariũ sic amãda ẽ/vt p sua adeptione possint rõabilit/plima mala singulariũ psonaꝝ dimitti/nẽ vel in posteꝝ/sine pena Et q̃dã va singularia iura pñt differri. sic q̃ fiat cessatio volũtaria de eis/vl'ẽt coacta p auctẽ ꝯsilij. Hoc nimiꝝ dictat nature lex vt ps q̃libet p suo toto saluãdo/se det ⁊ exponat. Q̃ si q̃s ꝯtẽdẽtiũ iustificare se seu iuste secũ agi ꝯtenderit/dicat ei tu te tuaq̃ oia debes eccie/tu q̃ pastorẽ te noias/q̃ tũcũq̃ sis inocẽs. debes p ea vel saluãda/vel vniẽda/vel ñ gnit scãdalizãda/ pat⁹ eẽ ponere vitã ꝓriã/q̃to magꝫ q̃libet dignitatẽ q̃rẽdo q̃ fũt iesu xpi/⁊ h ñ fm dictamẽ ꝓrium vel carnale sz publicũ ⁊ icorruptũ spũale/put ꝯciliũ qõ vtiq̃ sapiẽs est iudicabit. Neq̃ p:sus h agẽdo dehes gregem. sed pasces vnies ⁊ manere diceberis.

Consideratio Quinta

Vnitas eccẽ ad vnũ xpi vicariũ/nõ bz necẽ q̃ nũc pcurẽt fuãdo t̃mios lr̃ales/aut cerimoniales iuriuz positiuoꝝ/aut pcessuũ ordinarioꝝ/i euocatõibꝫ/accusationibꝫ/dilationibꝫ/aut sil'ibꝫ/sz sũmarie ⁊ de bõa grossaq̃ eq̃tate/pt pcedere ꝯciliũ istõ generale. In q̃ residebit sufficiens auctoritas iudicial' vtẽdi epikeya. i. interptãdi oia iura positiua/⁊ ad finẽ celeriorẽ/⁊ salubriorẽ hñde vniõis/eadez adaptãdi aut si op⁹ fuerit relinq̃ndi. Qõ ei p ecclastica pace ⁊ salute istitutũ ẽ si rite ⁊ ñ tiranica|malignitate fuerit institutũ/ñ dz ꝯ eaz militare/ne ptãs data videat ꝯstõnibꝫ hũanis in destructiõz eccie/ñ i ei⁹ edificatõz. Auctas ꝛo doctrialit vtẽdi epikeya. residet pncipalit apõ pitos i theologia. q̃ ẽ architectoria respectu aliaꝝ. Et ꝯũter apõ pitos i scia iurꝫ canonici ⁊ ciuilis/put ex pncipijs iuris diuini ⁊ naturalis hñt accipe fundamenta

Consideratio. vi. ꝯtra q̃rtã allegationẽ.

Vnitas eccie ad vnũ certũ xpi vicarium/videl p ꝯciliũ nũc celebrãduz/sic pcuranda q̃ pmo det securitas/tã p pncipes/q̃ p alios q̃ scũq̃/p duobꝫ cõtendẽtibꝫ/si voluerit ꝯgere. pcedẽdo ad implendũ iuramẽta sua atq̃ vota. Q̃ si noluerint ꝯfidere q̃rat ab eis cessio p pcuratores ltimos. Q̃ si vtrũq̃ ꝯtẽpserint. pcedat ꝯtẽptis ambobꝫ ꝯtẽdentibꝫ ad electiõz vni⁹ p cõem assensũ tot⁹ ꝯsilij roborãtis ⁊ approbãtꝫ illõ qõ due de collegia dñoꝝ cardinaliũ/aut eoꝝ ps maior ⁊ sanior ꝯstituerint/aut fecerint. Q̃ si voluerint aliqui pertinaciter adherere alteri contendentiuz/nec in seq̃ sniam ꝯcilij/qõ ñ ẽ leuit psumẽdũ/vidẽrint ipi de salute sua/qz ꝯciliũ istõ/⁊ seq̃ces ei⁹ se apud deũ ⁊ homies a scismatis imputatione liberauerint

Cõsideratio. vij. ꝯtra tertiã allegationẽ

Vnitas eccie ad vnũ certũ xpi vicarium/sic pnilegiata ⁊ scã ẽ. vt eã sincero zelo q̃rẽtes/nullo mõ debeãt reputari a ꝯtẽdẽtibꝫ sui aduersarij. sz amicissimi i tpo/dũ cessionẽ ipoꝝ volũtariã q̃rũt/vel eis nolẽtibꝫ cedere/petũt deiectionẽ/q̃tinus vt spũs eoꝝ saluus fiat/nec eccia diutius pturbet. Agũt q̃ppe tam rez ipsoꝝ cõtendentiũ. q̃ id qõ q̃libet christian⁹ agere debet. Immo iussionẽ dei hñt in tã despato/⁊ inueterato mr̃is cõis morbo. Nec est radix inuiolãda ⁊ sufficiẽs pie necessitatis ⁊ necessarie pietatis. in q̃ christianissimus rex francoꝝ/vere inocẽtissim⁹/ nec q̃rens q̃ sua sunt. nec quẽpiam odio habẽs/fundauit hactenus omnẽ agibiliũ varitatẽ laudabilẽ/circa pacis reductionẽ. sicut littera sua patens indicat. cu⁹ inicũ est post salutatõnẽ. Pax ecclastica ⁊c. Preclarã itaq̃ attulit excusationẽ Cicero in philippicꝫ. dũ inconstãs in amicicia cesaris. ⁊ varius fuisse culparet. cu⁹ est hec snia/qz ꝓba nõ habeo Cesarẽ ait nunq̃ dilexi. nisi p q̃to diligere visus est rempublicã. Dũ ergo mutauit amorẽ ad eandẽ rempublicã/factus tiran⁹. q̃ ꝯseq̃nter aduersus eũ amicicia cõmutaui

Consideratio. viij. ꝯtra tertiã allegatõz.

Vnitas eccie ad vnũ certũ christi vicariũ/nõ debet impedire ꝓpter restitutionẽ obedientiaꝝ/ambobus contẽdentibꝫ/tanq̃ spoliati sint/ꝑ pus facẽ;

dam. Nam q̃ iniustus detẽtor vel p̃do spoliat⁹ sit restituend⁹/ē magꝭ ex instōne p̃ositiua ⁊ iudiciaria/non pure naturali/vel diuina. Propterea tenet ī solis casib⁹ exp̃ssis nec in p̃iudiciū iurꝭ d̃ini/⁊ naturalis/⁊ b̃oi cōis est aliq̃ten⁹ obſuanda. Necꝫ.n. restitutio dꝫ fieri exēpli gr̃a/hereticis. necꝫ scismaticis manifestis. necꝫ furiosis/⁊ ebr̃ijs/in sui pniciē necꝫ intrusis in papatū. necꝫ petētib⁹ vtorē nō despōsabilē. aut affinez in gradu ꝓhibito iure d̃ino. necꝫ petēti beneficium q̃d tenere non potuit. alio iam ex̃ite ltimo possessore/necꝫ postremo volēti reb⁹ detentis abuti in ꝓtumeliā creatoris. aut in eccie pniciē. aut in b̃ois lib̃i fuiturē/aut ꝓtra castitatē alicui⁹ ⁊ vitā. ⁊ si q̃ sūt similia. Multas aūt exceptiones hmōi ꝓtendentium quēlibet intuenire videre facile est.

Consideratō nona

Vma contra octauam allegationem Vnitas eccie ad vnū certum christi vicariū/videl meli⁹ procuranda. si necꝫ ante ꝓciliū necꝫ in cōcilio. necꝫ postmodū q̃rant fieri iustificationes/vel iniustificationes eorꝫ q̃ hincinde facta sunt. vt de intrusione huius vel illi⁹ in papatū. de p̃cessibus p̃mo fulminatis in alterutrū. de violatione iuramētorꝫ/⁊ votorꝫ/de subtractione/aut neutralitate/vel libtatis eccia⁹ p̃ticularium reductione. De imputatiōe scismatū/vel heresū. de adhesione reprobāda vel laudanda alterius p̃tis obediētie. De sentētijs excōicationū/aut aliarꝫ penarum

Cessent q̃ppe talia ⁊ iuxta rōes. p via cessiōis/⁊ practicā e⁹ alias p̃res oñsā/pcedat auferēdo. pcessus factos. ⁊ iustificando vel ratificādo aut ēt tolerando p̃terita/put rexq̃litas patiet/aut p̃lima ad statū q̃ p̃us erāt añ scisma p̃ñs/absq̃ alia discussione repondēdo/puidēdo rursus ambob⁹ ꝓtendētib⁹ de sufficiēti securitate/⁊ statu p⁹ cessionez. si eā p se. vel pcuratores ltimos vltro facerēt sero voluerint. q̃ cessio eis p ꝓciliū. p purgatione oīm p̃us impositorꝫ tāq̃ sufficiēs reputet valitura.

Cōsideratio decima

Vcontra septimā ⁊ q̃ntā allegationē Vnitas eccie ad vnū certū xp̃i vicarium. tāto zelo q̃renda ē. vt vir possit sobria esse. ⁊ nō temeraria reputatio alicuius xp̃iani/q̃ sufficient ad h̃ ōbitū pegerit q̃to min⁹ h̃ q̃spiā audere dꝫ assererе iuramēto/p̃ktum vbi boīm maxia multitudo reputat ꝓtrariū/h̃.n. q̃d aliud ā. q̃ p̃tinacit ⁊ incorrigibilit talē in erratis p̃sistere.

Rursus occurrere p̃ñt casus multi in q̃b⁹ pacis publice/aut iuste defensionis/sic vim vi repellēdo. Liceret a rite electo in papā subtrahere obediētiā. Liceret in neutralitate manere. Liceret ipsum corporaliter incarcerare. Liceret ei administratōnē oēm publicā intdicere. Liceret p appellationē aut sil'e remediū sibi resistere. Fieret q̃ sic ei obediētia v̄a/poti⁹ q̃ ꝓtradictō vel resistētia. Liceret p̃missas snias suas q̃ lescūq̃ nō timere. nec timēdas asserere. sed lacerare eas/⁊ in caput suū retorq̃re. Liceret p̃terea accusare eū de scismate/vel heresi Tam doctrinalit in locis publicis/p theologos ⁊ sapiētes. q̃ secrete in correctiōe fraterna. cui snbijcit tāq̃ pctōr in foro pnie. et iuridice corā tota eccia/cui sil'r subiect⁹ est. tāq̃ deuiabilis ī deuiabili. Liceret ꝓciliū generale. eo iuito celebrare. Liceret tandē ip̃m ad cessionē cōpellere/vel renitētē deijcere ab oī honore ⁊ gradu. imo ⁊ vita p̃uare

Nec oīa deniq̃ talit licere p̃ñt/sub tali iure d̃ino ⁊ naturali. q̃ aduersus hāc v̄ita/nulla lex vel ꝓstō puri b̃ois cuiuscūq̃ sine noua auctorisatione dei/fieri dꝫ. q̃n erroris intolrerabilis dānanda sit. An v̄o p̃dicti casus in scismate p̃ñti ꝓcurrerūt/discutiendo neq̃q̃ assumim⁹/cū distinctōnes p̃ticularium casuū omittti debere magis estimem⁹

Cōsideratio. xi. ꝓtra octauā allegationē

Vnitas eccie ad vnū certū xp̃i vicariū. nō req̃rit vt errātes p̃ktim ī dubio. pbabili circa obediaz v̄i pape penitere ñ possint. nec eē in statu salutꝭ. nisi exp̃sse ⁊ absolute ꝓfiteant erratū suū cum sepe in talib⁹ pnia vel absolutio ꝓditionata sufficiat. Dꝫ nec optet oēs inculpare de scismate. q̃ in tanta iuris papalis dubietate ꝓsurgēte/ex factis dubijs/⁊ varijs/certaz v̄o pape ñ p̃stiterunt obediam. Sic nēpe verus papa potuit in scismatis culpā labi si p̃tinax fuerit in recusando ea q̃ pacē vniuersalē hēbant reducere/vt ꝓciliū generale/vel p̃mptitudinē animi ad viaz cessiōis iurate/⁊ voti cōplemētū. Sic excusari poterūt multi aduersātes ei/si fuerit h̃ zelo vniōis h̃ñde/si fuerit ex dubio pbabilis ignorantie/dū tū patos sp audire eccia⁹ exhibuerit se/ⁿ metipos ⁊ obedire ꝓgnite veritati

Consideratio Duodecima.

Vnitas eccie ad vnū certū christi vi

carium sicut incboanda impetrandaq; est est p oronēs deuotas/ & mox correctionez sic in ei⁹ reformatione a sūmo vsq; deorsuz p oēm suorum membrorum principaliuz vel non principalium iuncturam / debet cum facta fuerit studiū vehementissimū et ꝯtinuū adhiberi/ne iusto dei iudicio deterius q̄d ꝯtingat si p⁹ ꝯcessam ōi miaz vnionis salutarē recidiuatio por fiat. ¶ Qualia ꝯo in ecclastica policia veniāt reformāda. poterūt docere tā libri expientie. q̄z multiplices cartule/iā sup ꝶ edite/ & relatiōes ecclesiasticoz in ꝯcilio fide digne. ¶ Denicq; si cōtigerit forsitā generale ꝯciliū retardari ꝓt ꝓncipiū vel alioz in diuerſ patrijs diuisiones/vel aliūde/sicq; multi notabiles vel neq̄ant/vel noluerīt coparere/nec mittere/sed differre/ & dñi cardiales vtrobiq; sētiāt pbabili ꝯiectura. q̄ tales multi & magni de vtraq; pte ñ obedirēt sue electiōi/videretur expediēs in ꝶ casu/q̄ ipi cardinales cōparētes in ꝯcilio inuenirēt saltē modū tollēdi ppetuitatē in ꝶ scismate/puidendo q̄ p⁹ decessum amboz ꝯtēdentiū/ & si nō citi⁹ pax hr̄etur. qz melius eēt sero/q̄z nūq̄z. et ꝶ iuxta modū q̄ in alio ꝯcilio frācie fuit conclusus/vt p suos ambasiatozes q̄rerēt & pse q̄rēt apō ambos ꝯtendētes/ & sua collegia de nō eligendo. s. quēpiam in casu mortis bui⁹ & illi⁹/cū ceterz clausul' ad ꝶ oportunis

Sequuntur quatuor considerationes ad fulcimentū & declarationem p̄missoz.

¶ Consideratio. i.

5 Vnitas eccie ligat q̄druplici lege/diuina. s. vel euangelica/naturali/canonica/ & ciuili. Quaz duas extremas regulare necesse est p ꝓma/ fm epikeyam. i. bonā eq̄tatē. Hoc itaq; ex traditionibus earundē legū vltimaz ꝯuincit/ quarū annotationes aliq̄s p min⁹ eruditis & lr̄atis placet adducere. ¶ Prima annotatio

¶ Non debet reprehensibile iudicari. si fm varietatē tēpoz statuta q̄nq; variant būana. p̄sertim cū vrgens necessitas vel euidēs vtilitas id exposcit/q̄m ipse deus ex his q̄ in veteri testamento statuerat nōnulla mutauit in nouo. Nec Innocētius tertius in cōcilio generali & habēt in decretali. Non debet de cōsanguinitate & affinitate in antiquis. ¶ Secunda annotatio.

¶ Quoniā nulla iuris sanctio q̄tumcūq; ꝓpenso digesta cōsilio ad būane nature varietatem/ & machinationes ei⁹ inopinabiles sufficit/nec ad decisionē lucidā sue nodose ambiguitatis attingit. eo p̄ftim q̄ nihil adeo certū clarumq; statuit/ q̄n ex caus emergentib⁹/q̄bus iura iā p̄dicta mederi ñ pñt/in dubiū reuocēt &c. Nec Job. cxij. in phemio clemēt. ¶ Tertia annotatio.

¶ Nō pñt oēs casus seu iuris articuli legibus cōprehēdi/sed cū aliq̄ casu snia legum manifesta est. is q̄ iurisdictioni p̄est ad silia ꝓcedere/atq; ius ita dicere debet. Nec bñt in. l. non possunt. ff. de legibus.

¶ Quarta annotatio.

¶ Certū est q̄ is cōmittit in legem. q̄ legis verba cōplectens/cōtra legis nitit volūtatem. ꝶ bētur in regula iuris. Certū in. vi. Cōtra facit qui id facit/q̄d lex prohibet. In fraudē legis facit. q̄ saluis verb legis sniaz eius circūuenit. Nec hñtur in. l. cōtra legē ff. de legib⁹. ¶ Quinta annotatio.

¶ Nullua iuris rō/aut eq̄tatis benignitas patit/vt q̄ salubriter p vtilitate hoim introducunt/ea nos interptatione durioze contra ipsozū cōmoda perducamus ad seueritatem. Nec habētur in. l. Nulla. ff. de legibus. Cum quo concordat regula iuris canonici in vi. Quod ob gratiā alicui⁹ concedit̄ non est in eius dispendiū retorquendum. Item ipe leges cupiūt vt iure regantur. Item ait scipio nasica. Consul dū iuris ordinem seq̄tur/id agit vt cum legibus suis romanū corruat impiū. Ideo iuris ordo est in casu vt scilicet iuris ordo non seruetur. ¶ Secunda Consideratio

6 Vnitas eccie ad vnū certū christi vicariū/neq̄t mō p̄curari cōmode/sine recursu ad epikeyā/seu bonā eq̄tatē/q̄ interptatur litterā iuriū positiuozū/ fm intentionem legislatoz/radicatā in legibus eternis/ac imutabilibus diuine legis per quam legum cōditozes iusta decernūtatq; fm dictamen legis naturalis. Dicautem p̄cessus antonomatice/ & summe iudicādus erit iuridicus/si innitet legib⁹/ & iuribus/ & canonibus/ꝓprio & vero nomine sic vocādis. ¶ Veritas considerationis legitur clarissime in libro expientie/p prudentes/ & circūspectos/ nec p̄teruos. nec male affectatos. dū considerāt materiā p̄sentis scismatis/cum circūstantijs omibus / q̄les nunq̄z vise sunt cōcurrisse/in aliq̄ casu lege positiua memorato. Quid igit mirandū/ si nō bēatur in eisdem traditionib⁹ positi-

uis/modus ad remediandũ expssius / quẽ/ admodũ multi vigebant morbi ꝑ ꝓ leges nũc ꝓdite late essent/ q̃bus nõ erat expsse puisum/ ⁊ cũ leges hmõi facte sunt/ ꝓstat q̃ nõ poterũt infinitati casuũ possibiliũ/ ꝓuidere. ¶ Sunt autẽ ipius iuris diuini ⁊ naturalis regule tales immobiles ⁊ eterne vt exempli gratia.

¶ Principia iuris diuini ⁊ naturalis

Obedire oportet magis deo q̃ hoĩbus Dedit deꝰ ptãtem hoĩbus in edificatõẽ nõ in destructionẽ eccie Nihil possumꝰ ꝓtra veritatẽ. Plenitudo legis atq̃ finis eius est dilectõ. Dilectõ est causa vnionis atq̃ pacis. Dilectõ nõ querit que sua sunt. Finis omis potestatis et hierarchie eccĩastice est dilectõ pax ⁊ vnio. Finis ĩponit necessitatẽ his q̃ ad finẽ sunt id ẽ fm exigentiã finis cetera dñi moderari Necessitas nõ habet legẽ. Felix necessitas que ad meliora ꝓpellit. Bonꝰ pastor ponit aiam suã ꝑ ouib suis vniendis ⁊ saluãdis. Inimici hoĩs domestici eiꝰ. i. carnales sensus. Spũalis hõ omia dijudicat. Medium virtutis accipiẽdũ est vt sapiẽs iudicabit. Vim vi licet repellere. Fas est vnicuiq̃ se tueri. ⁊ rem suã defendere ꝓtra vim iniustã. Qui suo iure vtit nemini facit iniuriam. Deteriora sunt aniarum q̃ corpalium vel rerum exteriorum detrimenta. Depositum non est reddendũ in depositariũ/ vl' rei publice detrimentũ. Saluberꝰ panis aut vestis aut gladius ab abusiuis subtrahitur q̃ donetur. Vnicuiq̃ mandauit deus de ꝓximo suo. diliges inquit proximũ tuũ sicut teipm. Quod pro caritate institutũ est. cõtra caritatẽ militare nõ debet Si pes tuus aut manus ⁊ ita de capite scandalisat te proijce abs te. Qui ecciam nõ audierit sit sicut ethnicus ⁊ publicanus. Toleranda sunt zizania. ne simul eradicetur ⁊ triticum Cõmunis error facit ius. Non piurabis. Reddes altissimo vota tua Omne iuramẽtũ ⁊ votũ quod sine detrimento salutis põt custodiri/ seruandũ est. Cuius est condere vel doctrinalr vel iudicialiter/ eius est similiter interptari. Intelligẽtia dictoꝝ ex causis assumẽda est. dicẽdi/ ⁊ similia multa.

¶ Tertia Consideratio.

Vnitas eccie ad vnũ certũ xpi vicariũ/ dũ ꝓcurat ꝑ epikeyã/ seu bonã equitatẽ/ nõ exigit in sic epikentib / seu legum positiuaꝝ interptib/ q̃ bẽant euidentiam mathematicã/ seu demõstratiuã/ sz satis est si certitudinẽ moralẽ seu ciuilẽ ⁊ politicã attulerint. ¶ Considerat q̃ppe bonꝰ epickes circũstãtias oẽs ꝓticulares. q̃les ñ potuit legislator ꝓuidere/ nec expmere. quibus attẽtis aspicit finẽ q̃ seq̃rek frigorẽ lrã/ lis expssionis obfuaret/ q̃ duz videt ex hac obseruatione/ lesurã fore ex legib diuinis vel eternis/ contra intentionẽ debitã legislatoꝝ/ dictat vel doctrinalit vel auctoritatiue/ q̃ lex scripta sic vel sic/ applicãda est seu deserenda/ fm imaginationẽ phi de regula lesbia/ q̃ erat plumbea ⁊ non ferrea. i. flexibilis non imutabilis ¶ Constat autem q̃ de circũstantijs moralib non põt haberi certitudo nisi moralis. fm phi sniam in ethicis Exẽpli grã. Tyrannus ꝑsequetur rẽpublicã cautelis doloꝝ/ sic lupus rapax. nihilominꝰ ipe teget se vestimentis ouiuz. q̃ sunt tã vba q̃ facta apparenter scissima/ in q̃bus est freq̃nter eq̃uocatio/ vel ipocris Ago inquiet ista ꝑ republica/ ago ꝑ salute ppli/ ꝑ q̃b patus sũ etiã mori. nec dicẽtib oppositum quõlibet fides detur. Ita mẽtiet tirãnus/ ⁊ multos ex simplicibus seducet. Prudentes vero ⁊ iudices quorũ est epikeya vti. legent in opibus suis oppositum fm artez xpi. Ex opibus eoꝝ cognoscetis eos ¶ Vult dicere ꝓsideratio/ q̃ prudẽtibus ipis credendũ est/ etiãsi nesciuerint rationes euidentes/ ⁊ incalũniabiles adducere/ alioquin periret confestim omnis policia. Venuq̃ apte sunt hoc loco parabolice narrationes de lupo ⁊ oue. quam lupus diuersis fraudibus nunc ostendendo similitudinem ⁊ amiciciam. nunc falsam imponendo calũniam/ querebat fallere vt voraret. ¶ Propter quod monuit christus. Attendite a falsis prophetis.

¶ Quarta Consideratio.

Vnitas ecclesie ad vnum certuz christi vicarium/ nunc per concilium Pysanum domino concedẽte procuranda/ debet solidius inniti sententijs/ ⁊ deliberationibus huiusmodi concilij/ ⁊ sapientum in eo venturorũ/ etiamsi nõ offerãt rõnes euidentes/ q̃ allegatiõib/ vel assertionib/ vel excusatõnib/ aut iustificatõnib/ vel ꝓtendentiũ de papatu vel fautoꝝ suorum ¶ Deducit faciliter consideratio. ex hoc q̃ medium virtutis accipiendum est vt sapiens iudicabit. et vt spiritualis qui omnia dijudicat dicet/ non vt carnalis

mo qui non sapit que dei sunt/ sibi fingit.

¶ Quis.n.dubitauerit.qñ plures cãe cõ/ currere habeant pro omnib⁹ de concilio vt eis fides det/q̃ laborãt ad vnionẽ dandam q̃z p alijs ꝓtẽdentib⁹ ad suã p̃sidentiã talẽz q̃lẽ occupandã. ¶ Amor q̃ppe nimi⁹ z carnalis adseipm z ad suos:nõne fallere solet z in errores ipios traducere/et vsqz ad imitatiõz luciferi/vt adorari velint sicẽ dij/neqz reputẽt se subditos eẽ cuiq̃z/sicẽ filij belial/ sine iugo nec sibi posse dici.cur ita facꝭ:qui nec deũ timẽt.nec hoiem reuerẽt/cũ tũ bũiliores eẽ debeãt/z ad fuiendũ ꝓmptiores ex p̃lationis mũere q̃z to se obligatiores eẽ ꝓspiciũt in reddẽda rõe/ ¶ Postremo tũ ꝗ sũmope cauẽduz ẽ iudicib⁹. ne vs⁹ epikeye passim z absqz mãifesta rõe fiat/ trãsmutãdo legẽ sc̃ptã. Alioq̃n tolleret ꝓtin⁹ a legibus sua stabilitas q̃b⁹ nutãtib⁹:totã reipublice disciplinã initentẽ eis collabi.z ex ꝓnti rẽpublicã corruere vel ꝓturbari ncẽe ẽ. Inde ꝓtigit apd romanos ista seueritas.et in nece ꝓprioꝝ filioꝝ/ne labefacerẽt optimaz reipublice disciplinam. ¶ Finit.

Quatuor cosidera

I. tiones q̃ ad robur p̃dictoꝝ faciũt:repiũtur postea i oratione Apparuit gratia. 6. D

Incipit tractatus

eiusdem de statibus ecclesiasticis

Porquã oẽs obfuare ꝓuenit cuz oib⁹:tũ maxie circa misteriũ religiõis xp̃iane/nũq̃z solidi⁹ subsistit.q̃z si vitate z iusticia tãq̃z soroib⁹ fulciat. Hã si nõ i va iusticia/z iusta vitate/reddat vnicuiq̃z qd suũ ẽ/nõne scisma ꝓtin⁹ irrũpẽs pacẽ exturbabit. ¶ Audiã⁹ idcirco sub breuiũ ꝓsidecationũ nũero.qd stat⁹ sũmoꝝ p̃tificũ/qd p̃latoꝝ/qd curatoꝝ qd mẽdicãtiũ possit/ q̃libz de suo misterio vacit offerr̃/ne trãsgressio finiũ.p horum/ seu dilatio nimia / sepet iusticiam ab osculo felici pacis proinde lites fedas vt assolet introducat.

Sequũtur sex con/

deratões sup statu sũmi p̃tificꝭ. Cõsid.i.

Stat⁹ papalis institutus ẽ a xp̃o sup naturalit z imediate .tãq̃z ꝓmatuz hñs monarchicũ/z regalẽ/in eccia stica hierarchia/fm quẽ statũ vnicũ z sup/mũ/eccia militãs ꝛ vna sb xp̃o.quẽ statuz q̃sq̃s impugãre/vel diminuere/vel alicui ecciastico statui ꝓticlari coeq̃re p̃sumit:si ꝗ ꝓtinacit faciat:heretic⁹ ẽ/scismatic⁹.ipi⁹ atz sacrileg⁹. Cadit.n.in heresim totiẽs exp̃sse dãnatã a ꝓncipio nascentꝭ eccie vsqz hodie tam p instõnem christi de ꝓncipatu Petri sup alios apl'os:q̃z p traditõz toti⁹ eccie in sacris eloquijs suis/z generalibus cõciliis

Consideratio Secunda.

Status papalis lz non oino vacet seu deficiat p mortẽ pape naturalẽ vel ciuilẽ/nec p ꝓñs eccl'ia desinit esse vna nihilomin⁹ eniti debẽt xp̃iani sub pena scismatis/q̃ i ꝗ statu ꝓstituat z p̃sideat assidue vnicus/z certus sũmus p̃tifex:q̃z tuz fieri p̃ot p ploco z tpe.sic q̃ nõ est licitũ scienter i pedire/q̃ minus sit vnus talis sup̃mus p̃tifex in eccl'a/in q̃ sit ecclesiastice ptãtis plenitudo/z q̃ nõ sint plures in q̃ tãq̃z eccl'astiũ regimẽ desiner eẽ possete monarchicũ/z in aliã policie spẽm/vt in aristocraticã/aut tãmocraticaz vertere t.q̃z uis papatus has policiaꝝ species non excludat lz assumat/ quẽadmodũ de sacro dñoꝝ cardinaliũ collegio z de generali concilio videre est

Consideratio Tertia.

Stat⁹ papalis non eximit papã a legib⁹ pure ꝗinis q̃ vel in euãgelijs vel generalib⁹ concilijs posite sunt. ¶ Et ex ꝗ ꝓseq̃nter pz/q̃ papa subijcit legi illi de correctione fratna. Si peccauerit in te frater tu⁹ z c̃. Sic q̃ p̃t fraternalit corripi duz peccat. Etsi tandem nollet audire ecclesiã quã generale cõcilium repñtat/dz hbr̃i sicut ethnicus z publicanus. Et ita p̃ot ꝗ modo p conciliũ vel iudicari vel coerceri vel p excõicato haberi. ¶ Consideratio.iij.

Status papalis/nõ eximit papam a iuribus q̃ sunt pure de dictamie naturali.quẽadmodu sunt ꝓncipia iuris naturalis. Propterea cũ lex natural' dicat q̃ bonũ cõe tanq̃z aliq̃d diuinũ p̃ferẽdum est ꝓticulari bono. Deducit ex ꝗ q̃ ad bonum toti⁹ ecclesie/quã conciliũ generale repñtat.reducẽdũ ẽ bonuz p̃sonale pape sic q̃ in p̃iudicium boni cõis/ꝓticulare bonũ pape seu cõmodũ vel stat⁹/retentio vel dilatatio/p̃ualere nõ debet/cum fm exigentiã finis cetera debeãt moderari.finis autẽ papat⁹ est vtilitas eccl'ie ¶ Cõsideratio.v

Stat⁹ papalis/q̃z uis eximat papã a legib⁹ pure positiuis/canõicꝭ vl' ciuilib⁹/sic q̃ fm eas coerceri p̃uitiue

non pōt/vt p̄cise tales sunt/nihilominꝰ papa nō debet aut pōt leges positiuas p̄ſtim ꝑ cōciliū generale/ad qd̄ sufficient̄ spectat discernere vel dictare si papa palā ꝯuertat ptātem suā in destructionē ecclesie nō ī edificationem.

Consideratio sexta

Status papalis obligat papa tāto amplius/q̄to maior est in eccīa/sb̄ijcere se legibꝫ diuinis/naturalibꝫ/ꝛ canonicis ad vtilitatē eccīe. Propterea cū magis videāt oculi/q̄ꝫ oculus/videt̄ ꝙ nō sine grādi discrimine salutis/papa possit delibationes vel instituta generaliū ꝯciliorū ꝯtemnere/vt nō ſm cōem sed ꝓpriā delibationē ꝯtendat in eccl̄iastico regimine p̄sidere. Propterea bñ dictū est/ꝙ papa nō potest generalem statum ecclesie immutare vel tollere.

Sequūtur sex considerationes de statu summi pontificis et dominoꝝ sctē romane eccīe cardinalium

Consideratio Prima.

Statꝰ summi pōtificis ac sacri collegij dñoꝝ cardinaliū sibi collateraliū/fūdatꝰ est in eccīastica hierachia sub celesti/īmediate a xp̄o/nec hūana instōne seu p̄sumptione pōt destitui. Cui statui q̄ ꝑtinaciter derogat/cēsendus ē iuxta sacros canones hereticus/atqꝫ sacrilegus.

Consideratio Secunda.

Statꝰ p̄dictus/dotādus ē vel fouēdus/ꝑ debita ꝛ honesta sustētatōe tp̄aliū/sine q̄bꝫ in hac vita misera/spūalia diu nō subsistūt/quēadmodū alter statꝰ q̄cunqꝫ eccīasticus īferior seu subditus dotatus est/vel dotandus iuxta sui qualitatem.

Consideratio Tertia.

Statꝰ p̄dictus/nō iō ꝑdit iura sibi ꝯueniētia/q̄ posuit ꝓpositō duplex p̄cedēs/si forte fuerint abusus aliq̄ ꝑsonales/oli/vel nūc inuēti. Alioq̄n sic argueret̄ aduersus oēm statū nedū eccīasticū/sꝫ tp̄alē.ꝙ dissipādus ē/defendus/ꝛ ꝑdendus/qm̄ in mutilis offendimus om̄es

Consideratio Quarta.

Statꝰ p̄dictꝰ potuit/ꝛ p̄t ī subuētionibꝫ/tp̄alis ꝛ honeste sustētatiōis p̄scribere de certo mō/vel q̄ta subuētionis/sicut p̄lati vel curati inferiores respectu sb̄uentionis facte ꝑ subditos/in oblatiōibꝫ/decimis/ꝛ similibꝫ.etiā vbi status p̄dictus aliūde dotatꝰ esset ex patrimonialibꝫ bonis vel alijs/quēadmodū in prelatis dicimus ꝛ curatis.

Consideratio Quinta.

Status p̄dictus dū recipit ꝛ querit subuentiones ꝯsuetas/in oblatiōibus/decimis/vel annatis/ꝛ silibꝫ. nō dꝫ eo ip̄o de simoniaca prauitate notari nisi forte vitiū aliud in executionis mō cōcurrerit.qd̄ vitiū corrigi dꝫ/nō obinde status minui destrui/culpari.vel iuribꝫ aliunde debitis defraudari. Sic̄ ab īfirmo morbus tollēdus est.nō subiectū vel corpꝰ destruendū.

Oppositū v̄o ꝑtinaciter īponens.notādo generalr̄ de simoniaca prauitate totū statū istū/temerarius esset nec ferēdus.

Consideratio Sexta.

Statꝰ p̄dictus p̄t ꝛ dꝫ rōnabilr̄ resistere ꝑ viā appellationis/aut alias si aduersus p̄dicta voluerīt aliq̄ de facto ꝓcedere/p̄ſtim dū ꝑsone de illo stato subijciūt se/ꝛ statū suū/debite regulationi scē mr̄is eccīe/si forsitā aliq̄ fuerint ī eis reformāda/ꝛ h̄ agēdo.nedū nō scādalisant actiue vel peccāt.sꝫ merent̄/tāq̄ꝫ defensores iuriū nō solū suoꝝ ꝑsonaliū/vel eccīe ꝑticularis romane.sꝫ vniuersalis eccīe/ꝛ ad vtilitatē honestatēqꝫ totiꝰ reipublice xp̄iane/q̄ ꝯsistit ī suo d̄core mēbroꝝ maxīe p̄ncipaliū

De statu prelatorū

Consideratio Prima.

Status p̄latiōis ep̄alis in eccīa/sic est de p̄maria ꝛ īmediata/ac sup̄naturali instōne christi/ꝙ naturali vel hūana solū auc̄te/nō potuit īstitui/sic̄ potuit statꝰ dñationis tp̄alis.regie.vel imp̄ialis.hūanitus ꝛ naturaliter ordiari.

Consid̄.ij.

Status p̄lationis ep̄alis in eccīa q̄ ad sui collationē p̄mariā.fuit immediate a xp̄o datus p̄mis apl̄is. sic̄ status papalis Petro. Licet postmodū talis collatio vel adq̄sitio fieri potuerit ꝛ facta sit ī successoribꝫ ꝑ hoies. sic̄ Matthias factꝰ ē apl̄s ꝑ electōꝫ vel sortē/ꝛ successores ēt Petri fiūt nc̄ ꝑ hūanā electiōꝫ dñoꝝ cardinaliū/q̄ modꝰ potuit ꝛ p̄t variari vt īfra ponet̄.

Consideratio.iij.

Statꝰ p̄latōis ep̄al̄/hūit ī apl̄is ꝛ ī successoribꝫ/vsum vel exercitiū sue ptāt̄ sb̄ papa petro/ꝛ successoribꝫ eiꝰ tanq̄ꝫ sb̄ hñte vel hñtibꝫ plēitudinē fōtalē ep̄alis auc̄tatis. Vñ ꝛ q̄ ad talia mīores p̄lati.s.

curati subsunt ep̄is/a quibus vsus sue po-
testatis qñq̄ limitat̄ vel arcet̄. ⁊ sic a papa
posse fieri circa p̄latos maiores ex certis et
rationabilib⁹ causis non est ambigendum

Consideratio Quarta.

Status ep̄alis nō ita subē statui pa
pali. q̄ illū possit papa ānullare. si-
cut nec stat⁹ papalis posset hūanit⁹ desti-
tui. Nihilomin⁹ idē stat⁹ ep̄alis q̄ ad adq̄-
sitionē isti ꝑsone/⁊ q̄ ad exercitiū/ subest rō
nabili pape volūtati ad vtilitatē eccl̄ie/ vt
dictū est. Hec aūt rōnabilitas videt̄ atten-
denda seu regulanda/ maxīe ꝑ det̄minatio
nes ꝯcilioꝝ generaliū/ presertim iā factas
de ꝯsensu ⁊ aucte summoꝝ pontificum

Consideratio Quinta.

Status ep̄alis q̄ ad sui adq̄sitionē
isti ꝑsone/⁊ q̄ ad exercitiū/ non ita
subē mere volūtati pape/ q̄ ꝑ libito possit/
sine iniuria et pctō/ circa hmōi adq̄sitionē
⁊ destitutōz/ āpliatōz ⁊ restrictōz opari. qm̄
data est ei ptās dicēte apl̄o nō ad destructō
nē/ sz edificatōez. Consideratio. vi

Stat⁹ ep̄alis/ hz ex se ⁊ xp̄i instōne
p̄maria. ptātem ꝯficiēdi corp⁹ xp̄i
et ministrādi sacr̄a eccl̄iastica oīa: ius insu-
per predicādi/ ius stipēdia tp̄alia sumēdi/
ius excōicandi/ ius p̄latos miores. s. cura-
tos īstituēdi/ ius eccl̄ias ꝯsecrādi/ ius bñfi
ciū eccl̄iasticū/ vel stipendiū tp̄ale ꝯferen-
di/ vel facere ꝯferri mīstrātib⁹ sub se spūa-
lia/ ius indulgētias dādi. Et ita de reliq̄s
multis/ q̄ summo pōtifici cōpetūt vt in fon
te.

Consideratio Septima

Stat⁹ ep̄alis/ q̄ ad sui vsū vel exerci
tiū. nō ita subest pure volūtate pa-
pe. sic̄ stat⁹ p̄uilegiatoꝝ mēdican-
tiuz vel alioꝝ/ q̄b⁹ eēntiali ordīe ⁊ hierachi
co statu/ p̄dicta iura ep̄alia ñ cōpetūt. Pōt
idcirco papa sub talib⁹ priuilegijs/ ⁊ p̄uile
giatis/ absq̄ iniuria/ vel peccato/ īmutatō
nes opari/ restringēdo/ vel tollēdo/ non sic
passim in prelatis vel curatis.

Consideratio Octaua.

Status ep̄alis lz esse possit in aliq̄
sine plebe/ ⁊ sine vsu vel exercitio
hoc fieri non ꝯuenit. quia vanū ⁊ mōstruo
sum in ecclesia videret̄/ qm̄ frustra est ptās
cui non subest operatio.

Consideratio Nona.

Stat⁹ ep̄alis si nimis artetur in su-
is iurib⁹ eēntialib⁹/ q̄ ad restrictōez
vsus vel exercitij/ passim/ cōmuniter ꝑ pa-
pam/ absq̄ vtilitate maiori ecclesie/ siue h̄
esset in exemptionibus subditorū ab eo/ si
ue in reseruatione casuum in foro peniten
tie/ seu in restrictiōe stipendioꝝ tempaliuz
seu in reseruatiōe bñficioꝝ ecclesiastico-
rum sub eo seu ꝑ inductionē onerosaz p̄ui-
legiatoꝝ/ aut modis simlib⁹. Ille inq̄ sta-
tus ep̄alis posset rōnabiliter deferre q̄relā/
nedum ad papā ⁊ generale conciliū/ quod
est cōuenientissimū mediū. sed ad princi-
pes orthodoxos/ implorando iuuamen o-
portunum.

Consideratio decima

Stat⁹ ep̄alis sicut nō adq̄rit̄ in ali-
quo ꝑ solū titulū fidei/ vel caritatis:
ita nō depdit̄ per solā heresim/ vel
pctm̄ mortale/ nō int̄ueniēte hūana instō-
ne vel diuina reuelatione/ alioq̄n status ec
clesie hierarchic⁹ ꝓrsus eēt incert⁹ cuz suo
vsu vel exercitio/ qd̄ nō est ꝯueniens dice-
re. de policia a sup̄mo legislatore cōstituta

Consideratio Undecima.

Status ep̄alis sicut pōt diuers̄ tp̄i-
bus/ ⁊ instōnib⁹/ modis varijs ad-
q̄ri ⁊ simlr̄ auferri/ sic ⁊ status papalis in ca
su/ per ordinationes papales. aut ꝑ ꝯciliū
generale sicut ⁊ factū est aliquando potest
immutari.

Consideratio Duodecima.

Stat⁹ ep̄alis pōt ab aliq̄ ꝓpter suaz
maliciā auferri/ licet reniteret̄ occu
pās. sic ⁊ stat⁹ papalis/ vt videt̄ in
casu/ p̄sertim ꝑ ꝯciliū generale posset aufer
ri. cū stat⁹ papalis dat⁹ sit ecciastice cōita-
ti. que in hoc habet quid diuinum tanq̄
cōmune bonū/ ad quod papalis auctori-
tas conseruandum fuit instituta.

Consideratio Tertiadecima

Stat⁹ ep̄alis habet rōnabiliter mo
narchā sup̄muz scz papā. rōne vni-
tatis fidei ⁊ sacr̄oꝝ. sed h̄ nō ita ꝑspicuū est
esse debere ex institutioue xp̄i/ ⁊ ꝑ vtilitate
vniuersalis eccl̄ie: respectu dispensationis
bonoꝝ tempaliū/ ⁊ iurisdictionū ꝯtentio-
saꝝ seu coerciuaꝝ/ que diuersis legib⁹/ seu
decretalib⁹/ aut statutis/ ꝑ diuersitate loco-
rum ⁊ temporꝝ regi debēt. sic̄ ⁊ alia mere tē
ꝑalia/ regalia/ vel impalia. Dic bñ dictū ē
q̄ quelibet prouincia in sensu suo abūdat.

Consideratio. Quartadecima.

Stat⁹ p̄latiōis/ si fiat limitatio sui
vsus in bñficijs ꝯferēdis/ vel in ex
emptionibus: nō debet rōnabiliter ꝯqueri
dū hoc manifeste sit propter studiū littera
rum presertim sacre doctrīe quod per talia

promouetur/ ⁊ dum ho potenter fit ad rep̄mendos abusus notorie ꝓuenientes/ siue hoc sit ex importunitate dominoꝝ tempo/ raliuꝫ/ vel ex ꝓpria pusillanimitate/ vel alia quauis corrupta affectione. ¶ Sed in h̄ capere medium conueniens/ non aliter videtur posse determinari. q̄ꝫ iuxta Aristotelis sententiā scilicꝫ vt sapiēs iudicabit. Nihil āt videt̄ in hoc sapienti⁹ q̄ꝫ generale cōcilium rite ⁊ libere celebratum

De statu curatorū

¶ Consideratio Prima.

Status curatorum succedit statui lxxij. discipulorum christi quo ad legem nouā/ ⁊ figuratus est in antiqua lege per leuitas. ¶ Ac perinde status curatorū est de institutione xp̄i ⁊ apl'orum suo/ a principio fundatiouis eccl'ie/ q̄ institutio per declarationes summoꝝ pontificum. ⁊ sinodoꝝ tam generalium q̄ꝫ specialium magis ac magis innotuit.

¶ Consideratio Secunda

Status curatoꝝ est de essentiali ac intrinseca ecclesie hierarchia/ sicut status p̄latoꝝ. q̄ꝫuis inferior sit/ ⁊ ꝑ sua perfectiōe variabilior. Qua ratiōe curati simplices/ nō eque ꝓprie dicunt̄ sponsi sicut ep̄i liberiusq̄ꝫ permittuntur cedere vel renunciare curis suis. ¶ Consideratio tertia.

Status curatoꝝ institutus ē ad regimen animaꝝ dirigendaꝝ in finem vltimum/ per cōionem sacramentorum. ⁊ peccatoꝝ remissionez/ ⁊ promotionē ad virtutes. ¶ Cōsideratio. iiij.

Status curatoꝝ/ annexā habet obligationē docendi/ ⁊ publicādi verbū dei/ suis parochianis/ saltem q̄dam generali tenore legis euangelice/ quo ad credenda/ ⁊ agenda/ ꝟm statū sue simplicitatis/ sicut maioribꝫ p̄latis ꝯuenit ex obligatione sciētie/ reddere rōnem ꝑticulari⁹ de ea que in eis est fide/ ⁊ spe/ apud omnes tam q̄ de foris sunt/ q̄ꝫ q̄ intus/ fideles scꝫ et infideles/ hec enī obligatio ꝯsequit̄ ad obligatioem priorē/ que est de sp̄uali regimīe subditorum. ¶ Consideratio quinta

Status curatoꝝ est status ꝑfectōis nō solū adq̄rende. sed etiā exercēde/ cū sibi cōpetat tā obligatio/ q̄ꝫ auctoritas/ reducēdi aīas ad deū/ ꝟm hierarchicos actus. qui purgare illuminare perficere nominantur ¶ Consideratio sexta

Stat⁹ curatoꝝ sup̄ior ē hierarchice eccl'ie. ad statū simpliciū religiosorū/ sic̄ diuin⁹ Diony. ⁊ Hiero. in p̄cedentis considerationis determinant ratione. ¶ Consideratio Septima.

Stat⁹ curatoꝝ eccl'ias parochiales sibi deputatas habet in tali lib̄tate/ q̄ nulli alteri sacerdoti fas ē ip̄is ī uitis/ aut sine eoꝝ licentia p̄dicare in eadē. Prefti dū p̄dicare voluerint ip̄i/ sꝫ nec confessiōes illic audire. nec sacr̄a mīstrare/ salua sp̄ aucte vel rōnabili ordinatione sup̄iorum prelatoꝝ. ¶ Consideratio Octaua

Stat⁹ curatoꝝ hꝫ ius ⁊ titulū recipi eadi decīas ⁊ oblationes/ ⁊ funeralia/ aut alia emolimēta loco illoruꝫ ꝑ sustētatioe sufficiēti status sui. Et h̄ sit tā de iure diuino/ q̄ꝫ naturali p̄supposito dominio. Det̄minatio autē bui⁹ vel ill⁹ q̄te/ vel cōmutatio in aliā subuentionē/ hꝫ fieri solo iure positiuo. ¶ Consideratio nona.

Status curatoꝝ sicut habet de sibi subditis ouib⁹ cogitare in mīstratione sacr̄oꝝ/ vt sct̄ē suscipiantur. sic decet maxime vt q̄libet parochianus se prius oñdat suo curato/ generalit̄ vel sp̄ealiter in foro ꝯscie/ q̄ꝫ eadem sacr̄a suscipiat. Pōt insup̄ edictuꝫ generale vel sp̄eale suis parochianis sup̄ h̄ ꝑ curatos ne aliter se ingerant ꝑmulgari. ¶ Consideratio. x.

Status curatoꝝ securius ⁊ iustius eligit̄ q̄ꝫtum est de se/ ⁊ ceteris paribus/ ꝑ confessione sacramentali facienda a parochianis q̄ꝫ ali⁹ status/ p̄sertiꝫ q̄ non est sup̄ior ꝟm institutiouē eccl'ie hierarchicā. pꝫ qꝛ mutua ⁊ correlatiua ē obligatio parochianoꝝ ad curatos vñ vicissiꝫ magis obligant̄. Collusiones p̄terea hinc inde possibiles fieri/ magis ex hoc euitantur. Deniq̄ꝫ remedia sp̄ualia celeri⁹ ⁊ ꝯsultius in casibꝫ multꝫ exhibent̄. Potest nihil omin⁹ apud priuilegiatos quandoq̄ꝫ ratio potior inueniri. ¶ Consideratio. xi.

Status curatoꝝ sctūs ⁊ salubris/ ñ dꝫ inculpari vel infamari/ ꝑ q̄scūq̄ꝫ si in eo q̄ñq̄ꝫ sint ꝑsone minus idonee ad debitū regimē aīaꝝ. Alioq̄n nullus eēt stat⁹ ī eccīa militāte/ q̄ culpari ñ deberet sic̄ nll'us absq̄ꝫ macula q̄rundā. de vllo statu visus est diu stare. ¶ Consideratio. xij.

Status curatoꝝ pōt sufficiēter regere suos ꝑochiāos/ si polleat bōa caritate ⁊ simplici moꝝ honestate

etiam vbi litteratura magna deesset. Propterea non leuiter se eis preponere debent alieni/ quamuis inueniantur magis litterati.

¶ Consideratio tertiadecima.

Status curatorũ potest/ cum facili studio habere ea ⁊ scire que ad parochiam suam regendã sufficiunt. maiora maioribus prudenter remittendo. Hoc autem si agnoscere neglexerint debet apud eos correctio episcopalis maxime vigil esse. vt astringantur seuerius. tenorem habere in scriptis eorum q̃ scire debent in punctis regiminis/ tam institutiones sinodales positiuas./ quam ceteras.

¶ Consideratio decimaquarta.

Status curatorum pōt obuentiones ordinatas licenter exigere. Veruntamẽ tali modo/ ⁊ tpe/ q̃ simoniaca prauitas/ vel ei⁹ suspicio nequaquam incurratur. vt q̃ ꝓpter negationẽ tempaliũ spiritualium interim ministratio non negetur/ nec interueniat questuosa mercatio.

¶ Consideratio decimaquinta.

Status curatorum debet cũ bona gratia. suscipe statũ priuilegiatorum/ tanquam coadiutores missos: habẽtes a supioribus licentiã predicãdi: ⁊ ꝯfessioes audiendi/ si non appareat rõnabilis causa aliquẽ talẽ repellendi/ vtpote si detractor. si collusor. si corruptor. si q̃stuosus. si seductor appareat. Aut parochianorum multi inde veniũt in contẽptũ curatorum. Aut si tũc curat⁹ p seipm id agere circa parochianos suos qd agendũ sit satis potuerit/ qr videret pferẽdus nisi legitima fieret exceptio cõtra eum. ¶ Consideratio decimasexta.

Stat⁹ curatorum vix p̃ta parochianis sine peccato sic ꝯtemni/ q̃ eorum licẽtia neq; in generali/ neq; in speciali prius q̃rat. dũ alibi ꝯfiteri/ aut missas vel sermones audire/ tpe diuini ꝓuitij/ diebus dñicis ⁊ festiuis voluerint. Que lnia si sine cã rõnabili deneget/ sufficit excusare freq̃nt eos q̃ alibi ꝯfitẽt/ lnia non obtenta sed petita.

Dequũtur. x. considerationes q̃ ponunt p statu ꝑuilegiatorum.

¶ Consideratio Prima.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum ad p̃dicandũ/ ⁊ ꝯfessiões audiẽdũ/ statut⁹ est post ꝑmariã eccl̃ie instõnem/ rõnabilit ordinat⁹ ad subleuamẽ eorum q̃ hierarchicos in eccl̃ia stat⁹ hñt. Prestim p⁹ talẽ ⁊ tantã in tpalib⁹ ditationẽ/ que secũ attulit multam occupationẽ. ¶ Consideratio secunda.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum dz cũ bõa caritate lnia sua vti. Nõ ad q̃stũ/ nõ ad emulatõz/ nõ ad ambitõz. ñ deniq; in p̃indiciũ tpale vel spũale curatorum/ sed in stãdo clã ⁊ palã apud ꝑrochianos. q̃tenus honorẽ debitũ/ ac sustẽtationẽ suis reddãt curatis. Alioq̃n faciũt qd sibi fieri nollent Meritoq; repellunt hi de q̃b⁹ alit ꝯstiterit ⁊ excõicationẽ a canone nõnunq̃ incurrũt

¶ Consideratio Tertia.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum ⁊ oim generalr religiosorum. ꝓhibet sub pena excõicationis late snie/ ne sacr̃m eucharistie ministrent. ⁊ matrimonium solennisent.

¶ Consideratio Quarta.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum hz/ q̃ in suis locis ⁊ publicis p̃dicare pñt. dũ p̃latus nec p̃dicat/ nec p̃dicatõz instituit. Similit h pñt in ecclesijs parochialibus de licentia curatorum. ¶ Consideratio quinta.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum h hz/ vt idonei pñtati sufficient p superiores suos ad p̃latũ diocesanũ/ valeãt in locis suis/ ꝯfessiones audire diocesanorum. ⁊ eos absoluere cũ tali ptãte. ⁊ in casib⁹ talib⁹ quẽ admodũ curati pochiales ordinarie fũgũt ⁊ ñ ãp liori. nisi de spẽali gr̃a p̃lati. maior eis fuerit elargita ptãs ¶ Consideratõ. vi.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum hz h vt q̃uis sacramentũ pnie/ possit pluries sup eadẽ pctã suũ effectũ sortiri. saltẽ q̃ ad augmentũ gr̃e/ cũ sit sacr̃m iterabile/ ⁊ licet meritorie eadẽ pctã pluribꝰ ꝯfiteri/ nec sit repugnãtia q̃n adhuc possit tps obligari. nihilomin⁹ ꝯfessi ꝑuilegiatis nõ tenent iuiti eadẽ pctã ãpli⁹ ꝯfiteri/ pl⁹ q̃ si suis curatꝫ eadẽ ꝯfessi fuissẽt q̃tũ ẽ ex pte efficacie sacr̃i. Hoc. n. p Joh. xxij. fuit declaratũ. et vsus cõis h obtinuit ¶ Cõsideratio. vij.

Stat⁹ ꝑuilegiatorum h hz/ vt a ꝯfessis sibi nõ debeant curati nouã extorquere cõfessionẽ de eisdẽ pctis. presertim si secreta sint/ nec debẽt ꝓhibere parochianos cũ talia voluerint eis confiteri. Fas sit curatꝫ imo tutũ inq̃rere a parochianis suis/ qñ ⁊ qualiter: a q̃bus cõfessiones receperint. Quibus ꝟitatem rñdere siq̃s ꝑrochian⁹ negauerit/ vix i statu salutꝫ eẽ credi posset. Ipiq; i h casu/ petẽti eucharistie sacr̃m/ rõabilr denegaret/ dicẽdo. nescio si

confessus sis ab habente potestatem/ ⁊ an in bocte decipias. vel alter te

¶ Consideratio Octaua.

Tatus ꝑuilegiatorꝝ ꝗ habet. dũ ꝓpctis publicis absoluũt parochianos/ vt ipi debeãt facere fidẽ de absolutione/ ⁊ absoluẽdi ꝑtãte. si super ꝗ a curatis parochialib fuerint req̃siti. sub pena denegãdi rõnabiliter talibus cum se dicũt absolutos eucharistie sacramentum.

¶ Consideratio Nona.

Tat ꝑuilegiatorꝝ ꝗ habet/ vt non debeãt inducere voto vel ꝑmisso/ alios ad eligẽdũ sepulturã in ecclesijs ⁊ locis suis. Vl'ad ꝑsistendũ in iaz elecra ibidẽ. Et ꝗ sub pena excõicationis latesnie. Debẽt ꝑterea reddere q̃rtam ꝑtẽ legatorꝝ/ seu funeraliũ/ curato parochiali ipius defuncti/ que pars canonica nominatur

¶ Consideratio Decima

Tatus ꝑuilegiatorꝝ ad ꝑdicandũ debet ꝓm q̃litatẽ auditorꝝ formare ꝓmonẽ/ ne coꝝã laicis ⁊ subditis detegat vitia clericorꝝ atq̃ dñorꝝ. Hoc ei esset nõ extirpare vitia. sed nutrire rebellionez/ scz murmurationis ⁊ ꝓtempt' apud audientes. Fiat insup ꝑdicatio ꝑncipaliter de pũctis nostre religionis in fide spe ⁊ caritate cum ceteris virtutib. Sed/ ⁊ ꝑsertim confessiones mulierꝝ ⁊ iuuenũ/ nõ nisi locis patentibus ⁊ publicis audire/ nec ꝓuẽticula in cameris ⁊ angulis agere ꝑsumant. ab oi specie mala abstinentes se.

De vtroqz statu simul.

¶ Consideratio Prima.

Tatus vterq̃ curatorꝝ scz ⁊ ꝑuilegiatorꝝ/ inuigilet cognoscere casus reseruatos ꝑlatis. ne seducant ⁊ seducant/ si transgrediant limites sue ꝑtãtis q̃uis expediret pauciores casus ꝑsertim occultos reseruari vt sunt pctã illa carnis q̃ freq̃ntissime cõmissa vix cõfitent. presertiz per mulieres ⁊ adolescentulos.

¶ Consideratio Secunda.

Tatus vterq̃ studeat alter alteri' onera portate sine contẽtõe ⁊ emulatione/ de reb predicatis/ vel alijs/ ne si inuicem more cornicũ se mordeant/ ꝓsumantur. Ne ꝑterea surgat feda opinio ecclasticorꝝ apud laicos/ ⁊ vituper̃ ministeriũ ꝗ dei. Nonne de' q̃so abunde diues est ꝑ oibus. Nõne pacis est de' nõ diuisionis.

Deniq̃ q̃d ꝑdest pharisaica ꝓtentio de status ꝑeminẽtia q̃n sanctius est dare opam. vt q̃s ꝑfect' inueniat. q̃ si iacẽs in imis/ de ꝑfectõe stat' gliet. Attẽto ꝑsti q̃ ꝓcilior ecclasticorꝝ bꝓuatio/ ñ ꝑt ita ꝓcludi sub regul' q̃buscũq̃. q̃n ncẽ sit r̃currere sepissime ad glosã sapiẽtissimi Augu. tractã ex opib xꝝpi vicz/ q̃ talia dant in obꝓuanda animi ꝑpatione. ⁊ nõ sp opis exhibitiõe. Que animi ꝑparatio ꝑt apud oẽm statũ ⁊ ꝑsonaz xꝝpiaue religionis si vult inueniri. ¶ Finit.

Incipit tractatus

eiusdem Cancellarij parisiej de modo viuendi omnium fidelium.

¶ Ad nobiles Consideratio prima.

Regula prima que spectat ad nobiles potentes/ ⁊ scabinos. ne pauperes videlicet per potentiam suam opprimiant et a subditis suis opprimi permittant. Malos vsus in villis suis destruant. Causas pauperum/ viduarum/ et orphanorum/ libenter audiant. ⁊ cito iuste iudicent. Muuera pro iudicio faciẽdo vl festinando. aut retardando. non accipiant Nil a subditis suis extorqueant.

¶ Ad milites Consideratio secunda.

Regula ad milites tangitur Luce. iij. Neminẽ concutiatis scilicet in persona per potentiam indebite. Nemini calumniam faciatis in rebus quã per militiam facere possetis. Et ꝓtẽti estote de stipendijs vestris id est redditibus vestris multis temporibus. accipiendo vero ad defendendam patriam. ij. Machabeo. xv. Accipe gladium sanctũ munus ⁊c. Romanorꝝ. xiij. Non sine causa gladiũ portat

¶ Ad simplices Consideratio tertia.

Regula simplicium quo ad ecclesiã vt ieiuni ad missam veniant. In missa non loquantur nec circũspiciant. Ante missam orare debent/ vt gratiã dei recipiant. In missa memoriam passionis christi habeant. Ante euangelium sancti Johannis nõ exeant. Sermones libẽter ⁊ diligenter audiant. ⁊ referre post missam gratias deo satagant.

Ad episcopos ⁊ prelatos.

Regula eporꝝ ⁊ prelatorꝝ satis patet ad Thimothe. iij. Oportet episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem. Et Matt. xx. Qui maior est vestꝝ sit vester minister. i. Corꝝ. vi. Hortamur vos ⁊c

¶ Est aũt officiũ epi malos corrigere ⁊ arguere bonos ⁊ pusillanimes pacificar. Or sic dñs Petro in psona cuiuslibet plati ait Pasce oues meas. ⁊ Tessalo. v. Fres corripite inqetos/ ꝯsolamini pusillanimes. De istis. ij. ad Thimo. iiij. Predica vbũ insta optune. iportue. obsecra. argue. increpa in oi patia ⁊ doctria. Et Gal. vi. Si poccupatus fuerit hõ i aliq delicto ⁊c. ¶ Ad clicos

Regula clericoꝝ est hre doctrinaꝫ sanã. vita scãm. famã odoriferam. Heb. v. Sacerdotes hñt hostias p delictis suis offerre. ⁊ Aug. in regula sua Sit vob cor vnũ ⁊ aia vna in dño. ps. Sacerdotes tui induant iusticia. Colos. iiij. Induite vos sic electi di. viscera misericordie ⁊ pietatis hñtes. ¶ Ad religiosos

Regula religiosoꝝ est viuere i obediẽtia. castitate. ⁊ pauptate. Et debẽt deuote orare ⁊ cõtẽplari. ⁊ carnẽ mortificare/ ꝯtra vitia ⁊ ꝯcupiscentias Vñ Aug. in regula monachoꝝ. In oib ⁊ sup oia amet ⁊ honorificet deus. Et Hugo de scõ victore de claustro anie. Sũma religionis regula in h depẽdet vt plati custodiant subditos suos. subditi platis benigne obediãt. deuoti sint senes. iuuenes vero laboriosi. Sit honestas i hitu. mediocritas in victu. Sint in claustro assidui/ ⁊ ad iniuriã rari. Nõ sint ciuiles sed claustrales. Sit intẽti psalmis nõ caus. Nõ sit rumor in claustro/ sed dilectio. In capitulo non lites/ sed ꝯfessio. In choro sit sacra simplicitas/ ⁊ circa altare reuerentie honestas

¶ Ad diuites.

Regula diuitũ ne aliquid iniustuꝫ adqrãt. Ne ppt diuitias suas paupes vicinos suos despiciãt. Pauperes sustineant. Operarijs suis bene ⁊ cito persoluant. Adulatores neqꝫ adulatrices in mẽsa recipiãt. Diligenter ⁊ libenter ad ꝯcordiam vicinoꝝ suorum laborent

¶ Ad pauperes.

Regula pauperum/ vt diuitibus libenter ⁊ fideliter seruiant. nec diuitibus ppter diuitias suas inuideãt nec ppter paupertateꝫ adulatione vel detractione peccent. Nec impatienter sed gratãter paupertatem sustineant: nec iniuste ditari cupiant: nec ecclesias propter diuites vitent. Nihil furti a familia suorum vicinorum/ nec ab alijs retineant.

¶ Ad virgines.

Regula virginũ. Non sint loqces. sed simplices corde ⁊ hitu. Ad virginitatem matris christi cogitent. ⁊ eã diligant. Choreas vitent. Inter iuuenes non sedeant: nec se abeis palpari pmittant. Non ament aliquem illicito amore. Adulatores neqꝫ adulatrices recipiãt nec audiant. Orationes libenter dicant. Sordida verba ⁊ inhonesta fugiant

¶ Ad viduas.

Regula viduaꝝ est vt ꝯtinentiã diligant. ⁊ in vestib humiliter se habeant ⁊ orõnib libenter insistãt. Homines suspectos in hospicio suo non recipiãt. De ꝯsilio pboꝝ se gubernent ⁊ viuãt Sanctã Annã ⁊ Elizabeth viduas cogitent. Familiã castã habeant. Paruꝫ per vicos currant. ¶ Ad nuptas.

Regula nuptarũ est thimo. honorare superiores. diligere maritum regere familiam. diligẽter gubernare domũ. ⁊ seipam honestam ⁊ irrephensibilẽ oñdere siue exhibere. ¶ Ad mulieres

Regula mulieꝝ est q nõ se indecenter ornatas ostendãt. Aures. collũ guttur ⁊ caput tegant. Humiliter in ecclesia ⁊ vbiqꝫ se habeant. nec alias mulieres per superbiam suam iuuent

¶ Ad maritos ⁊ vxores.

Regula viroꝝ ad vxores ⁊ ecõuerso ponit Ephes. vi. Viri diligite vxores vestras. sicut ⁊ xps dilexit ecclesiam suam. vxor autem timeat virum suum. ij. Corinthеorum. ¶ Viri cohabitantes sm ꝯscientiam: quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honoreꝫ.

¶ Parentum ad filios.

Regula parentũ ad filios Eph. vi. Et vos pres nolite puocare ad iracundiã filios vestros. sed educate eos in disciplina ⁊ correptione. iij. Coꝝ. xij. Nõ debent filij thesaurizare parentib. sed pentes filijs. ¶ Filioꝝ ad parentes

Regula filioꝝ ad pentes est q pentes honorẽt/ ⁊ eis in bonis obediant/ nec eis sua furent. Ante eos ñ rñdeãt. A maledictõib oino se caueãt. Cũ pentib aliqñ ad eccliam vadãt libẽter/ in negocijs pentũ suoꝝ fideliter laborent.

Dominorum ad seruos.

Regula dñoꝝ ad seruos Eph. vi. Vos dñi eadẽ facite illis/ remittẽtes minas. ⁊ soluite dño qd iustuꝫ

est, ⁊ equũ suis pstate. sciẽtes q ⁊ vos dñm in celis habetis eccĩ. vij. Ne ledas seruũ tuum in veritate opantẽ. Seruus sensatus sit tibi dilect⁹ q̃si aia tua. nõ defraudes illũ libertate. neq; inopem derelinquas illũ

Seruorum ad dominos.

Regla seruorũ ad dños Colloseñ. iij. Serui obedite dñis carnalib⁹. nõ ad oculũ seruientes. quasi hoibus placentes. sed in simplicitate cordis / timẽtes deum. scientes q a dño accipietis retributionẽ hereditatis. i. Petri. ij. Serui subditi estote in omni timore dñis vestris non tñ bonis ⁊c.

¶ Ad familiam.

Regula ad familiã. Ne fraudẽ dñis suis in seruiẽdo. negligendo. faciant. Fideles sint in rebus suis custodiendis. Nubil ab eis auferant occulte / nec alios facere pmittant. Nunciũ malum non faciant. vxori vel filijs dñi sui. De male rñdendo caueãt. Malos rumores fugiant. vñ in domo malum oriri possit / sed discordias etiã reportare vitent. Missi cito reuertant. Pecuniã suã in supbia vestiuz nõ expendãt. Ita viuãt in humilitate. vt labor eorum sit eis in remissionez peccatoꝝ suorum.

¶ Ad mercatores.

Regula mercatoꝝ est vt non in die dñica mercent. Nec piurent. Ab illicito sibi caueãt lucro. Nec ad diem vendant vel carius ꝓpter dilationem. Vt debitũ suũ tpe pmisso soluant. Nec scientes mentiant. Equã staterã habeant / eq̃ pondera / ⁊ equam mensuram.

¶ Ad tabernatores.

Regula tabernatoꝝ est / ne pmittãt ludere ad tacillos in tabula sua. neq; in tabna sua. Deũ blasphemarĩ nõ pmittãt. Nec meretrices recipiãt de nocte. Plenã mensurã dent omibus. Vinuz cum aq̃ ad vendendũ nõ misceãt. Nec aliq̃ pocula vel fercula aliquo modo ad vendẽdum defraudẽt.

¶ Ad hospites.

Regula ad hospites ẽ / q̃ malos in hospitio suo nõ pmittãt / vel sciẽter recipiãt. Nec hospitib⁹ suis furent̃ auenã vel fenũ. Nec sustineãt q̃ hospites sciẽter fornicent̃ in hospicio suo. Justã bonã rõnabilem computationem cum hospitibus suis faciant.

¶ Ad senes

Regula ad senes ẽ. In eccia libent̃ iaceãt. Juueniby bonũ exẽplũ pbeant. De maledicẽdo siue malefaciẽdo ipos repḥẽdãt. Turpia vba nõ hẽant. Nec laudẽt malicias corã iuueniby. Mulierculas a bono nõ retrahãt. Nec iuuenes laudẽt in supbijs suis.

¶ Ad omnes.

Regla ad oẽs ẽ. vt excõicatos vitẽt. Nõ se iebriẽt. Pauperes ꝓ posse suo sustineãt. Sacẽdotes ⁊ religiosos / ⁊ eccias vbiq; honorẽt. Et deuote ab eis doctrinã audiãt. Festa bñ custodiãt. Decias rite soluãt. Detractionẽ caueant. Ab adulatõe / a blasphemia / a mẽdacio / a periurio / ab assiduo iurameto / a turpib⁹ verb / ⁊ maxie a luxurios verb se abstineãt / q̃ circũstãtes zaudiẽtes ab eis inflãmant. Precepta eccie teneãt / pnias sibi iniũctas diligẽter ꝓpleant. Alt̃ alteꝝ ad bonũ op⁹ inuitet / ⁊ de malo repḥendat. Vent libẽter elemosinas. q̃ sicut aq̃ extinguit ignẽ ita elemosina extinguit pctm̃. Missas / ꝓmones / ⁊ ꝓfessiones libẽter colãt ⁊ freq̃ntẽt. Ablata restituãt. q̃ nõ dimittit pctm̃. nisi restituat ablatũ vt dicit Aug. In vespe. i. in fine vite tormẽta inferni. ⁊ gaudia paradisi cogitent.

Regula oim ponit Matth. xxviij. Baptisantes oẽs gẽtes / in nomie pris / ⁊ filij / ⁊ spũssancti. vt ꝓm illõ Joh. i. oẽs crederẽt ꝓ illũ. i. Pet. iij. In fide aũt oẽs vnanimes. In orõne estote cõpatiẽtes. fraternitatẽ amatores. miserico⁊des. modesti. hũiles. non reddentes malum ꝓ malo. neq; maledictũ ꝓ maledicto. sed e cõtrario bñdicẽtes ⁊c. Eccẽs vl. Deũ time / ⁊ mãdata eius obꝑua. H̃ est omnis hõ ⁊c. Vñ ad Gal. vi. Qui hãc regulã secuti fuerint. pax sup illos ⁊ misericordia. Finit

Sermo eiusdẽ doctoris / de tribulationib⁹ ex defectuoso eccia stico q̃ regimie / adhuc eccĩie puenturꝭ / ⁊ de signis earundẽ / ex snia pnũciat⁹ de ꝛceptõne gl'iose ỷgis Marie in ꝛcilio Cõstãtieñ

U

Dominꝰ dabit vob signũ. Ecce ỷgo ꝛcipiet ⁊ pariet filiuz. Esaie. vij. recitatũ ⁊c. Hũc q̃ ad scõm. Reue. pres ⁊ dñi / restat oñdere quõ signũ oipotẽtie / ⁊ sũme clemẽtie / factũ sit signũ ꝛtradictiõis ⁊ ruine. Contradiciit eni achaz petere signũ qõ ꝓ ꝓpham scz Esaiã a dño sibi erat ꝓceptũ. Nõ petã inq̃t / ⁊ nõ tentabo dñz. Hoc q̃dem addidit / ⁊ nõ tentabo dñm / forma quidẽ pietatis sed non ỷtutꝭ. Colebat achaz idolũ qõ deserere noluit / ⁊ iõ ne dñs

excaltaret/ꝛ idolũ vilipẽderet/signuꝫ petere recusauit. Et ꝓter h̄ teste be. Hiero. ī glo. in grauē ruinā incidit/qꝛ totalit a dño ore/ lictus fuit. ¶ Ueꝝ qꝛ ipius achaz ꝓtradi/ ctio/signi aduētū lōge p̄cessit. Cōsiderem⁹ illō qō iust⁹ Timeō ꝛ timorat⁹/ post signi ortū ꝓhauerit. Ecce inq̄t posit⁹ est h̄ in rui nā multoꝝ in isrl'/ꝛ in signū cui ꝓtradicet Ad virginē vo/tuā inq̄t ipius aīam ꝑtransi bit gladius Luc. ij. Nō vticꝫ orto signo herodes ipleuit/qꝛ mor pueri aīam ēsiuit. Postmodū ꝓtraderūt iudei/ꝓtraderūt p̄secutores. ꝓtraderūt heretici/q̄ꝝ aliqui virginē nō de suba carnis tp̄m edidisse dog matisabāt. Alij filiū non pepisse sz repisse sibilabāt. Alij vo cognitā blasphemabant Alij dei mr̄ez audire nō sustinētes/magnū illud nomē theotocō ipijssime suggillabāt ¶ Sed cūctas heresēs in suis auctoritati bus sola virgo in ruinā detrusit/quādo ar/ changeli signū nūciantis credidit. ¶ Sz ꝑter hos magis cōtradicūt alij. s. moderni ecciastici/q̄ nedū signo ꝓtradicūt/sz gladio virginis aniam crudeliter trāsfigūt. Per virginē noto ecciam/cui⁹ typū gerit virgo Maria/quā trahūt in ruinā p mala exem/ pla. Neꝫ enī hereticoꝝ atq̄ p̄secutoꝝ con tradictio/tantam eccie intulit ruinam/ q̄n ipa semp in sobolem crescere nimiaz/imo q̄to maiorē ꝓtradictionē sustinuit/ tanto plures sue virginitatis defēsores peperit. Tales pgebant intrepidi in eius adiutori um. galeam bonoꝝ exemploꝝ īponebant capiti. ꝛ accingebāt gladiū spūs/qō est ver bū dei. Porro si quādoqꝫ hic videbat cal/ cari in sanguine tamē viuebat/ꝛ eo ampli⁹ crescebat ex dei virtute/dño de eo loq̄nte sb noie hierusalē Ezech. xvi. In die q̄ nata es inq̄t/vidi te ꝓculcari in sanguīe tuo/ꝛ dixi tibi. In sanguine tuo viue/ꝛ loq̄tur de tpe martyꝝ. Sequit ꝛ multiplicata es/ q̄si germē agri ꝛ grandis effecta es/ emūdaui sanguinem tuū ex te scilicet cessante perse/ cutione. Grandis q̄dem effecta erat multi tudine credentiū. grandis speciositate vir tutum. grādis copiositate tempaliū. eodeꝫ ꝓpheta subseq̄nter dicente Dedi inq̄t coro nā decoris in capite tuo/ꝛ ornata es auroꝛ argēto. Decora facta es nimis vehement/ ꝛ pfecisti in regnū/ꝛ egressum est nomē tu/ um in gentes ꝓter speciem tuaz qꝛ pfecta eras in decore meo/quē posuerā super te. Magis videtur historia hec q̄z ꝓphetia. de psperitate eccl'ie ¶ Sed q̄d. Reue. pa. ꝛ domini de moderuo tēpe idē ꝓpheta sub/ iūgit audiam⁹. Et habēs inq̄t fiduciam in pulcritudine tua. s. in tpaliū abūdantia/et seculari potētia/fornicata es in noie meo. loquit similitudinarie de fornicatione. sic m'er p̄bēs venale qō nata fec nō venale ꝓ fornicari. Sic et ꝓ fornicari fm doctores p̄bēs venale p̄ce. p̄cio. vel inordinato fauo re. qō gratis erat dandū p virtute ¶ Seq̄/ tur. Et post oēs abominationes tuas nō es recordata diez adolescentie tue. s. de tē/ pore martyꝝ ꝛ sanctoꝝ patrū. sed in cunctꝫ plateis ad oē caput vie edificasti signa pro stitutionis tue. ꝛ abominabilē fecisti deco rem tuum. Tunc sequit punitio ꝛ grauis ruina. Ecce ego inq̄t dabo te in man⁹ odiē tium te/ꝛ destruent lupanar tuū. ꝛ demoli/ ent pstibulū tuū/id est locū in q̄ exercebat iniusticia ꝛ simonia. ꝛ denudabūt te vesti/ mentis tuis/ꝛ auferent vasa glorie tue/ꝛ re linquent te plenā ignominia. Hec dicit do minus oīpotens Ezech. xvi. ¶ Sed for san aliq̄ blandientes sibi putant hec sic di/ cta de futuro/q̄ nō sint timenda/ aut q̄ ve nire debeant de ꝓpinquo. Et iō q̄z uis non sit nr̄m nosse tpa vel momenta q̄ pater po/ suit in sua ptāte. tamē ꝓpono ex dictꝫ docto rum/ꝛ sacra scriptura aliq̄ contradictionis ꝛ ruine signa adducere/ex quib⁹ possumus ꝓpinquitatem suspicari vel conijcere. ¶ Primum signū est rebellionis ꝛ inobediē/ tie. Et hoc sumit ex verbis apl'i. ij. ad Tes/ salañ. ij. Et nisi venerit discessio ꝑmum ꝛc Quod beatus Hiero. xi. q. ad inq̄sitionez algasie exponit de romani imperij desola/ tione/inter quā ꝛ eccie p̄secutiones preui/ as antixpo quaꝝ vna/forsitan erit prima/ tempalium ablatio/nullum ponit mediuꝫ Quedam glosa dicit q̄ erit discessio aliarū ecclesiarum ab ipsa romana ecclesia. Ma/ gister sup verbo premisso has simul ꝓiun/ git. Completa inquit hac accessione ad ro manum imperiū ꝛ eccl'ie obedientiam. ad/ erit discessio ab vtroq̄ impio. Accessionez nouimus fuisse ante huius scismatis ortū postmodum cōpleta videt fuisse discessio ¶ Et primo ab imperio tempali. Hoc satꝫ euidenter apparuit. quia vix ciuitas baro aut miles/ante huius gloriose virginis as/ sumptionem romano imperio obedire cu/ rauit. Et si aliqui videbant obedire. h̄ erat vel in sanguinis ꝓpinq̄tate/ vel p̄sidentis

ꝓprij dominij ptāte. ¶ Discessio a romana eccia/videt in eccia cōpleta. Nam si primo vel scdo electus in exordio scismatis fuerit pōtifex vere/tūc ab vtroq;/vel successoribꝫ recessus videt cōpletus. Nam ad tantā ambiguitatē vniuersalis eccia deuenit. qd ig̃rat apud quā ptem vera sedes romana erat nisi forsan de⁹ alicui reuelasset. aut Salomonis iudiciū de puero diuidēdo. ⁊ vera ⁊ falsa matre. hoc ꝑsuaderet.

y **Secundum signuz** desolationis est inuerecūdia. Et hoc sumit ex illo/qꝛ efficitur moribꝫ peior q̄ fuit sinagoga cū imminebat ei⁹ ruina. ¶ Unde ſm beatū Hiero. triplex erat peccatū phariseorum qui ⁊ dicebant clerici iudeoꝝ. s. auaricia/quia columbas in templo vendi ꝑmittebant. Solū labijs deū honorabāt. Et tā q̄ ipocrite docebant que non faciebāt. ¶ Sed nunq̄d pei⁹ est sacrilegiū. eccīastica beneficia ⁊ spūales potestates prece. ꝑcio aut inordinato fauore distribuere/q̄ colūbas in templo vendi ꝑmittere. An ne minus malū sit solū labijs deum honorare/aliosq; ꝑ h̄ ad deuotionem īducere/q̄ locuz ministerij/solum spe questus suscipere/et cessare ob superbiā a laude dei/⁊ silere. De talibꝫ Esaie. lvi. Canes muti non valētes latrare. Canes impudētissimi nescientes saturitatē. Uenient dies sup vos ⁊c. Demū nunq̄d minus nociuū videt eccie ꝓpriam maliciā ipocrisis pallio cooperire/⁊ velut es sonans ⁊ cymbalū tinniēs/alios per ꝑdicatiōis officiū docere/q̄ inuerecunde prauis moribꝫ ⁊ exēplis subditos secum in ruinā trahere. Estimo enī q̄ nemo boni iudicij ɔtrariū diceret/sed illud Hieremie. iij Poti⁹ completū ɔcederet. Justificauit animā suā auersatrix israel/id est sinagoga/cōparatione ꝑuaricationis iude. Ibi Origenes/de nobis/inquit/hec intelligit. ¶ Ezechiel. xvi. Dn̄s loquēs eccie. Soror tua samaria. i. sinagoga/dimidiū pctōꝝ tuorū non peccauit/sed vicisti eam sceleribus tuis. Sequitur ruina. Ergo ⁊ tu porta cōfusionem tuā. ¶ Et infra. xxiij. Postq̄ diffuse descripsit maliciā ⁊ destructionem sinagoge. adiecit dicens de eccia. Plus insaniuit libidine ⁊ fornicationē suā prebuit impudenter diuitibus/⁊ magistratibus ad se venientibus. induta veste varia. Et bene inquit induta veste varia/insaniuit libidine. id est cupiditate diuitiarū. ⁊ concupiscētia delitiarum. Erat nanq; futurum vt prelati ecclesiaꝝ non vererentur ecclesie primitiue venerandam pudiciciā/precio ac precibus/⁊ impijs actibus infamare. Ita vt impletum sit quod sequit. Confracte sunt mamme pubertatis tue. ¶ Subiungit tūc ruinam repetendo causaz ei⁹. Recessit anima mea ab ea sicut recesserat a sorore eius. i. sinagoga/qꝛ scelus tuū ⁊ fornicationes tue fecerunt hec tibi/loquitur de fornicatōne superius expressa id est simonia.

Tertium signū sumitur ex personarum dispositione. ⁊ est immoderata inequalitas/qua alius/⁊ sepe dignior esurit. Alius/⁊ frequenter indignior pre multitudine ⁊ magnitudine beneficiorum/ebrius est. Nā sicut in bona armonia requiritur vocū ineq̄litas ꝓportiōabilis tñ ⁊ moderata. q̄ si nimia fuerit tollit melodia Ita scdm ph̄m ꝓpter ciuium disparitatem/⁊ ꝑsertim indignoꝝ exaltationem/dignoꝝq; depressionez/obruitur policia. Et ideo dicit q̄ policia in qua sunt plures mediocres. est diuturnior. Sed non puto q̄ vnq̄ fuerit aliquaꝝ gentium policia/in qua esset tanta sacerdotū differētia vt hi quidē eēnt maiores ꝑncipibꝫ huius seculi licet indoctiores. Alij eiusdē grad⁹/⁊ ordīs lz doctiores ⁊ sapiētiores deiectores vulgo. Cōmunitas enim talis apud eundm ph̄m vocatur oligarchia ꝑterea videmus in corpe būano. cui apostolus in pluribus suarum epistolaꝝ passibꝫ/ecclesiam comparat. q̄ si nutrimentū fluit ad vnum membꝝ/ita vt enormiter ingrosset. ⁊ alia nimia attenuatōne demacerentur/non potest diu viuere Sic in corpe ecclesie si superiores fiant ita graues attractione substātie. q̄ inferiores vix possunt pre inopia se sustinere/hoc est signū iam ꝓpinque ruine/De talibus eniz ait dn̄s Amos. iiij. Uacce pingues in hierusalem. qui calūniam facitis egenis. ⁊ cōfringitis pauperes. Ecce dies venient sup vos. Et infra sexto. Ue qui opulenti estis in sion id est in ecclesia.

Quartū signū est fastus ⁊ supbia prelatorū/⁊ alioꝝ ecclesiasticorum. Quāuis eī ex naturali prudentia ⁊ morali ph̄ia. silr̄ ⁊ theologia ɔcedit/q̄ ecclesiastici dn̄t hr̄e vñ possint honesti⁹ viue

z

re/ q̃ populares. ⁊ p̃lati q̃ subditi. Ex hoc tamẽ nõ admittitur familie ⁊ equorũ ⁊ vestiũ sup̃flua pompa. que raro absq̃ superbia põt duci ⁊ salua iusticia sustineri. ⁊ plerũq̃ nõ sine iniurijs ⁊ delictis gubernari. Nã tantus fastus in dei eccĩa potissime tẽpib⁹ istis nõ tam paucos mouet ad reuerẽtiã q̃ multos ad indignationẽ. ⁊ plures inuitat ad predã q̃ se reputarẽt forsan deo sacrificiũ offerre. si possent quosdam diuites ecciasticos spoliare. Tales fastuosos notat dñs Amos. vi. Optimates capita populorũ. ingrediẽtes pompatice domũ israel. Quib⁹ in signũ ruine in eodez capitulo ve dicit Esaie. xxviij. Ue corone superbie pedibus cõculcabitur. Quod abbas Joachim exponit de magnis p̃latis: qui ꝓpter eoꝝ sup̃biam ꝓcurãt vt fiant in eccĩa dei scismata

Quintũ signũ sumi

tur ex tirãnide p̃sidentiũ. q̃ cũ sit violẽta durare in eternũ nõ põt. Unde ꝓprietas tirãni ẽ q̃rere non bonũ publicũ subditoꝝ. sed utile ꝓpriũ. Tales sũt pastores q̃ nõ pascũt gregẽ dñi/ sz semetip̃os. Quib⁹ dicit ve Ezechie. xxxiiij. Gaudẽt de male factis eoꝝ q̃s pecunialiter possunt ꝯdẽnare. Nec querit q̃s q̃tum deliquerit/ sed q̃tum q̃s soluere possit. Quib⁹ dñs dicit Michee. iij. Audite duces dom⁹ israel. Uos odio hẽtis bonũ/ ⁊ diligitis malũ: q̃ violẽter tollitis pelles eorũ desup̃ eis. Qui comederũt carnes populi mei: ⁊ pellẽ eoꝝ desuper excoriauerũt. Jdo dicit domin⁹ Ezech. xxxiiij. Cessare eos faciã vt nõ vltra pascãt gregẽ meũ liberando eum de ore eorũ ⁊ non erit eis vltra in escam.

A

Sextũ signũ est con

turbatio principũ ⁊ commotio populoruz quam in multis p̃tibus exp̃imur irrecuperabiliter destruere ecclesiam ⁊ destruxisse. ita vt impleatur illud Hieremie iiij. Contritio super contritionem vocata est repente. vastata sunt tabernacula mea. Ezechiel vij. Adducam pessimos de gentibus ⁊ possidebunt domos eorum. ⁊ quiescere faciaz superbiam potentum. ⁊ possidebunt sanctuaria eorum. Conturbatio super conturbationem veniet. ⁊ auditus super auditu z Et ista videm⁹ impleta in grecia. in hungaria. in inclito oliz bohemie regno. ⁊ pluribus vicinis regionibus

Septimũ signũ est

recusatio correctiõis si forte de principib⁹ ecclesie intelligat̃. Qd̃ scriptũ est Zacharie vij. Noluerũt attẽdere ⁊ cor suũ posuerũt vt adamãtem ne audirẽt verba que misit dominus in spũ suo p̃ manus prophetarum suoruz. ⁊ Esaie. xxx. Filij mendaces noluerunt audire verbum dei. qui dicunt. Nolite inspicere nob̃ que recta sunt. Loquimini nobis placentia. quia nolunt intelligere vt bene agant. De quibus Amos. vij. Odio habuerunt in porta corripientem. ⁊ loquentẽ p̃fecte abominati sunt. Tales salutaria monita ⁊ sacraz scripturam reputant fabulas. ⁊ in ea meditãtes iudicant fãtasticos. Contra quorũ ecclesiã dominus Osee. iiij. Quia tu scientiã repulisti. repellante ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui. obliuiscar ⁊ ego filioruz tuoꝝ ⁊ s̃m multitudinẽ eoꝝ sic peccauerũt mihi gloriam eorũ in ignominiã cõmutabo. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et Ezech. vij. Lex p̃ibit a sacerdote. ⁊ consilium a senioribus.

Octauũ signũ ẽ no

uitas opinionũ. Ex hoc enim surgũt hereses. scismata orta defendunt̃. ⁊ defensa radicant̃. radicata vt exp̃imur fidem ⁊ ecclesiam destruunt. Moderno enim tempe vn⁹ quisq̃ interp̃tari ⁊ trahere non veretur sacram scripturã/ iura/ sanctorũq̃ patrum instituta/ ad libitũ sue voluntatis/ put amor odium. inuidia. spes p̃motionis/ aut vindicta/ eum inclinat. Aliqui eorum leuiter nimis alios hereticos dicũt. quos tamen nondũ hereticare nouerũt. Alij verecũdia ducti q̃nq̃ forsan errores defendũt. ne leui opinione vulgi videant̃ inquinati. Hi inuicem vt ait ap̃lus languẽt circa q̃stiones/ ⁊ pugnas verboꝝ. ex q̃bus oriunt̃ inuidie ꝯtentiones blasphemie. suspitiones male i. Thimo. vi. Et. ij. Thimo. iiij. Erit inquit tp̃s cũ sanam doctrinã nõ suscipiẽt. sz ad sua desideria coaceruabũt sibi magr̃os pruriẽtes auribꝰ. Et a v̄itate quidẽ auditũ auertẽt. ⁊ ad fabulas ꝯuertent̃. Fabule ⁊ ñ sane doctrine q̃dẽ sunt/ q̃ in p̃suasibilibus hũane sapiẽtie verb̃/ vel in sublimitate sermonũ/ aut s̃m zelũ/ ⁊ ꝯtentionẽ/ aut inanã gloriã: non in reuelatione sp̃ũssancti/ sz s̃m

traditionẽ hoim ꝺsistũt. A qb q̃tuor nos cautos reddit vt nõ circũferamini inq̃t oĩ vento doctrine: ⁊ neq̃cia hoim: in astutia/⁊ circũuentiõe errorꝭ ¶ Preter hec sunt alia signa. vicz recessus iusticie. Hec fuit cã destructionis romanorꝭ/ut deducit Aug⁹. libro de ciuitate dei. Destructio studiorꝫ quã comitat penuria sapiẽtũ. ⁊ hãc seq̃bat destructio grecorꝭ. Prelatio puerorꝭ ac ig̃rãtiũ ac prauorũ. Et hec erit destructio latinorũ. ¶ Plura alia sunt scripta in ꝓphetis de deiectione sacerdotalis honoris. Ex q̃bus ⁊ ꝑdictis sapiẽs põt cõcludere ruinaꝫ tempaliũ ecclesie de ꝓpinquo iminere. Et forsan iuxta illud Esaie. xxx. Subito ꝺuꝫ nõ sperat veniet cõtritio. Quia puerbiorꝭ i. scribit. Despexistis oẽ cõciliũ meũ ⁊ oẽs increpationes meas neglexistis. Ego autẽ in interitu vr̃o ridebo/cũ irruerit sup vos repẽtina calamitas q̃ũ veniet super vos tribulatio ⁊ angustia. Hec debem⁹ reputare hoc impossibile. qz nr̃is tẽpib⁹ vidim⁹ aliqua/que nup erãt incredibilia. Et timẽdũ est maiora eẽ in posteriorib⁹. Immo verisimile puto q̃ a multis annis nõ fuerũt tot maliuoli/tanti corde rebelles ⁊ animo accẽsi/cõtra eccĩam sicut his diebus. Videt enĩ q̃ dñs cõuertit cor eorꝭ vt odirẽt populũ eius. ⁊ dolos facerẽt in ꝓuos eius. scilicz in sacerdotes ꝑs. ciij. Quos in longũ conpescere neq̃q̃ valebim⁹. nisi signis ꝓtutuꝫ manifestis ad beniuolẽtiã eos inclinauerimus. Hec multũ ꝑdurabit vnio/nisi cessẽt ꝑmissa signa. que etiã fuerũt cã scismatis. ⁊ seq̃tur notabilis ⁊ magna morꝭ reformatio. ¶ Ad ꝶ enĩ Re. pa. ⁊ dñi. de⁹ oipotẽs/miro quodã mõ cũctis ꝓus inestimabili/vos diuersos q̃n ⁊ aduersos/tãta multitudine in vnũ cõgregauit. Ad vos tot⁹ mũdus tanq̃ ad signũ ducens naufragãtes ad portum/respicit. Hoc ipa eccĩa inenarrabilib⁹ lachrymis et gemitib⁹/a q̃libet vestrũ q̃rẽdo req̃rit Job xxix. Quis mihi tribuat vt sim sicut fui in diebus adolescẽtie mee. q̃ũ oipotẽs erat me cũ? Tunc enĩ oipotẽs erat secũ. qz i priscis pr̃ibus nullũ apparuit ꝺtradictiõis signũ ¶ Prestolat etiam dies adolescẽtie sue. vt morib⁹ ⁊ doctrinis sanctorꝭ patrũ decorata possit/vt ait b̃tus Augu. in sermone sup cãtica/exẽplo virginis credẽdo verbũ diuinũ cõcipere/⁊ predicãdo parere. rebelles quoq̃ ⁊ contradicẽtes/vigore sue adolescẽtie i ruinã detrudere. Hoc significauit virga aaron. quãdo domin⁹ precepit Moysi Numeri. xvij. Defẽr inq̃t virgam aaron in tabernaculũ. vt seruetur in signũ rebellium filiorũ israel. Virga aaron florida/⁊ fructifera q̃q̃ uis nõ sarculo culta nec humefacta. virginẽ concipientẽ ⁊ parientẽ q̃q̃ uis virũ non cognoscentẽ signat. que posita erat in signũ rebelliũ. i. contradicentiũ/⁊ ruinam Et hoc ꝓpheta nũciauit domui dauid. vbi thema. Nunq̃d pax vobis est molestos eẽ hoibus. i. cõtradicẽtes. qz molesti estis et deo meo: ꝓpter hoc dabit dominus ipse vobis signum. ¶ Finit.

Sequitur declaratio compendiosa defectuum virorũ ecclesiasticorum.

A

Porte ꝺz mihi/ eccĩa fũdata ẽ sup firmã petrã/ flauerẽt vẽti iundauerẽt flumia. ñ est passa ruinã. quõ tu dicis reformatione indiget. Aut dic in quibus. Sed si in nullis eius ꝑtibus ethero genij id est in eius statib⁹/vel in nullis ꝑtibus materialib⁹/siue fluentib⁹ id est singularib⁹ suppositis hodie correctione ⁊ emendatione ecclesia indiget/queso vbi sũt tũc precedentium patruꝫ/sancte ⁊ rõnabiles ꝺstitutiões/innũere/in eorũ cõsilij⁹/vl̃ epl̃is papalib⁹ tradite? quarꝭ obseruantia nũc oblita nedũ expediuit olim/sed ⁊ magnõ fidelib⁹ saluberrima eẽt ⁊ optuna. Et vt de pluribus taceaꝫ ⁊ grãdiorib⁹.

¶ .i. ¶ Prio vbi ẽ q̃ eps bon⁹/ꝫ pbat⁹ ope ⁊ doctrĩa/eligat/ñ puer/ñ hõ carnal'/spũaliũ ignarius ¶ .ij. ¶ Vbi est. q̃ clerici in duab⁹ ciuitatib⁹/⁊ ecclesij⁹/ꝑbendas vel ꝑlationes nõ hẽant. ¶ .iij. Vbi q̃ ꝑ sepultura/ꝺfessione/ordinatione/ꝑmotione/ nullo ꝑtextu vbicunq̃ aliq̃d exigat aut detur ¶ .iiij. Qꝛ null⁹ ꝑncipũ laicorꝭ/ capellanũ hẽat nisi ab episcopo datum in casu ab episcopo deponendum vel corrigendum.

¶ .v. ¶ Qꝛ nullus episcopus aut sacerdos muneribus ꝑcibus ac fauoribus personarum acceptionibus ꝑmoneatur.

¶ .vi. ¶ Vbi est/q̃ episcopi extra diocesiꝫ non morentur. ¶ .vij. ¶ Qꝛ non plures q̃q̃ sufficiant ordiuentur ¶ .viij. ¶ Qꝛ episcopi ⁊ sacerdotes/spectaculis ⁊ ludis non interſint/nec delectentur. ¶ .ix. ¶ Qꝛ sacerdotes nihil fenoris. aut rustici ministe-